

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta

Bakalářská práce

2022

Tereza Šedivá

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra českého jazyka a literatury

Projekt na podporu čtenářství

Bakalářská práce

Autor: Tereza Šedivá
Studijní program: Filologie
Studijní obor: Jazyková a literární kultura

Vedoucí práce: Mgr. Petra Bubeníčková, PhD.
Oponent práce: Mgr. Michala Mikolášiková

Zadání bakalářské práce

Autor:	Tereza Šedivá
Studium:	P19P0284
Studijní program:	B7310 Filologie
Studijní obor:	Jazyková a literární kultura
Název bakalářské práce:	Projekt na podporu čtenářství
Název bakalářské práce AJ:	Project to support reading

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce pojednává o literatuře pro mládež a o čtenářství mládeže. Zabývá se projekty, které pomáhají podpořit čtenářství mládeže. Cílem praktické části práce je zjistit, zda se česká mládež díky různým internetovým platformám inspirované ke čtení knih.

ALTMANOVÁ, Jitka; BERKI, Jan; BRDÍČKA, Bořivoj a kol. Gramotnosti ve vzdělávání: příručka pro učitele. První vydání. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2010, [cit. 28.10.2021]. ISBN 978-80-87000-41-0. BUBENÍČKOVÁ, Petra; ČUŘÍN, Michal; ZACHOVÁ, Alena a kol. Kontexty čtenářství a čtenářské gramotnosti. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011. ISBN 978-80-7435-165-5.

LEBERDUCHOVÁ, Ladislava. Dítě a kniha: O čtenářství jedenáctiletých. První vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o, 2004. ISBN 80-86898-01-6. PRŮCHA, Jan; MAREŠ, Jiří; WALTEROVÁ, Eliška. Pedagogický slovník. 4. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-772-8. TRÁVNÍČEK, Jiří. Rodina, škola, knihovna: náš vztah ke čtení a co ho ovlivňuje (2018). Brno: Host, 2019. ISBN 978-80-7577-994-6.

Garantující pracoviště:	Katedra českého jazyka a literatury, Pedagogická fakulta
Vedoucí práce:	Mgr. Petra Bubeníčková, Ph.D.
Oponent:	Mgr. Michala Mikolášíková
Datum zadání závěrečné práce:	12.11.2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci Projekt na podporu čtenářství vypracovala pod vedením vedoucí závěrečné práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 21.4.2022

Tereza Šedivá

Anotace

ŠEDIVÁ, Tereza. *Projekt na podporu čtenářství*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2022. 86 s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce se zabývá čtenářstvím české mládeže. Hlavním cílem je zorientovat se na českém knižním trhu se zaměřením na mládež, a dále dle těchto poznatků vytvořit projekt, který podporuje čtenářství české mládeže.

Teoretická část práce vymezuje důležité pojmy jako jsou: *mládež, čtení, čtenář, čtenářství a čtenářská gramotnost*. Dále zkoumá stav čtenářské gramotnosti mládeže v mezinárodním i českém kontextu, poukazuje na rozdíly mezi čtenářstvím dívek a chlapců a zaměřuje se na výuku českého jazyka a literatury. V práci jsou představeny projekty, které se snaží o podporu čtenářství mládeže.

Praktická část bakalářské práce se sestává z dotazníkového šetření o tom, zda se česká mládež při výběru knih inspiruje na sociální síti Instagram a v literárních podcastech. V rámci kulturního projektu, který je součástí práce, je popsán i proces tvorby epizody literárního podcastu a její následná propagace na sociální síti Instagram.

Klíčová slova: mládež, čtenářství, kniha, podcastu, projekt, Instagram

Annotation

ŠEDIVÁ, Tereza. *Project to support reading*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2022. 86 pp. Bachelor Degree Thesis.

The bachelor thesis deals with the reading of Czech youth. The main goal is to orientate oneself on the Czech book market with a focus on youth, and then to create a project according to these findings, which supports the reading of Czech youth.

The theoretical part of the thesis defines important concepts such as: *youth, reading, reader, reading* and *reading literacy*. It also examines the state of reading literacy of young people in the international and Czech context, points out the differences between the reading of girls and boys and focuses on teaching Czech language and literature. The thesis presents projects that seek to support youth reading.

The practical part of the bachelor's thesis consists of a questionnaire survey on whether Czech youth are inspired by the Instagram social network and literary podcasts when choosing books. As part of the cultural project, which is part of the work, the creation of an episode of a literary podcast and its subsequent promotion on the social network Instagram is also described.

Keywords: youth, reading, book, podcast, project, Instagram

Poděkování

Ráda bych poděkovala Mgr. Petře Bubeníčkové, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a vstřícnost při konzultacích. Dále bych chtěla poděkovat spolužákům oboru Jazyková a literární kultura, kteří mi dovolili publikovat můj kulturní projekt skrze společný podcastu Je Libo Knihu.

Obsah

Úvod.....	10
1 Mládež	12
2 Čtenářská gramotnost	14
2.1 PISA	15
3 Čtení, čtenář, čtenářství	17
3.1 Čtení	17
3.2 Čtenář	17
3.3 Čtenářství	18
3.4 Čtenářství mládeže	19
4 Výzkum čtenářství dospívajících.....	20
5 Porovnání čtenářství mládeže	23
5.1 PISA: Rozdíly čtenářské gramotnosti chlapců a dívek	23
5.2 Nečtenářství chlapců	25
6 Výuka českého jazyka a literatury	28
6.1 Maturitní zkouška.....	29
7 Nejoblíbenější žánry české mládeže	31
8 Nakladatelství literatury pro mládež.....	34
9 Nejoblíbenější, nejprodávanější a nejnověji oceněné knihy pro mládež	36
9.1 Nejoblíbenější knihy pro mládež	36
9.2 Oceněné knihy pro mládež.....	38
9.3 Nejprodávanější knihy pro mládež.....	38
10 Projekty na podporu čtenářství a další propagace literatury	41
10.1 Čtení pomáhá	42
10.2 Čte_Sy_Rád.....	42
10.3 LiStOVáNí	42
10.4 Rosteme s knihou	43

10.5	Humbook.....	43
10.6	YOLI.....	44
10.7	Bookstagram.....	45
10.8	Literární podcasty.....	47
11	Literární podcast <i>Je Libo Knihu</i>	49
12	Inspirace mládeže při výběru knih na Instagramu a v literárních podcastech.....	51
12.1	Problematika kulturního projektu: nahrávání literárního podcastu.....	52
12.2	Výběr tématu, tvorba scénáře.....	52
12.3	Nahrávání a postprodukce.....	53
12.4	Propagace epizody.....	54
13	Dotazníkové šetření: inspirace mládeže k četbě knih na Instagramu a v podcastech	
	56	
13.1	Cíl dotazníkového šetření.....	56
13.2	Struktura dotazníku.....	57
13.3	Vyhodnocení dotazníkového šetření, diskuse nad výsledky.....	59
13.4	Shrnutí výsledků a vyhodnocení hypotéz:.....	69
	Závěr.....	72
	Seznam zdrojů.....	74
	Seznam grafů.....	79
	Seznam obrázků.....	79
	Přílohy.....	80

Úvod

Četba a literatura jsou pojmy, které nás provází celý život. S četbou knih přicházíme do kontaktu již v raném věku, kdy nám dospělí předčítají, dále se učíme číst ve školách a s postupem věku by se z učení a povinnosti četby měla stávat záležitost, kterou děláme, protože nás baví a naplňuje. Ve věku mládeže ale dochází k mnoha změnám, a to i v ohledu četby a čtenářství. Proto se v této práci věnujeme čtenářství mládeže a projektům, které se snaží čtenářství mládeže podpořit a rozvíjet.

V teoretické části bakalářské práce *Projekt na podporu čtenářství* jsou uvedeny a vysvětleny důležité pojmy týkající se zmíněného tématu. Jedná se například o: *mládež, čtenářská gramotnost, čtení, četba* apod. Dále jsou v práci zahrnuty výzkumy týkající se čtenářství mládeže a upozorňující na problém spojený s nečtenářstvím chlapců. Tomuto tématu se v jedné z kapitol práce také věnujeme. Následně představujeme problémy spojené s výukou českého jazyka a literatury a maturitní zkouškou z tohoto předmětu.

Pro přípravu praktické části práce bylo důležité se zorientovat na trhu knih pro tuto věkovou skupinu, proto se v práci věnujeme nejoblíbenějším a nejčtenějším knihám mládeže, nakladatelstvím, které se věnují tvorbě knih pro mládež, ale i literárním soutěžím Zlatá stuha a Magnesia Litera, které oceňují kvalitní díla pro děti a mládež.

Mimo jiné jsou v bakalářské práci představeny i projekty, které se věnují podpoře čtenářství mládeže. Je zde zmíněna i sociální síť Instagram a literární podcasty, protože i tímto způsobem se dá působit na mladé lidi a představit jim různé knižní tituly a žánry. Mládež může internetové tvůrce považovat za své vzory a ti je následně mohou inspirovat k četbě.

Podrobněji se práce věnuje studentskému projektu *Je Libo Knihu*, jenž se zaměřuje na věkovou kategorii od věku mládeže po třicátníky a připravuje obsah o knihách, které by právě tyto osoby mohly zaujmout. Projekt je prezentován na zmíněné sociální síti Instagram, a také jako literární podcast na různých audio platformách.

Kulturním projektem, který je součástí bakalářské práce, je nahrání epizody o knihách pro mládež podcastu *Je Libo Knihu* a následné propagování této epizody na Instagramu studentského projektu *@jeliboknihu*. Cílem projektu je zaujmout mládež a inspirovat ji k četbě nově vydaných knih, což by vedlo k podpoře čtenářství dané věkové skupiny.

Praktickou částí práce je dotazníkové šetření, které zkoumá, zda se mládež ve věku 15 až 19 let inspiruje při výběru knih na sociální síti Instagram a v literárních podcastech. Šetření bude probíhat na instagramovém profilu studentského projektu, dále je zmíněno v nahrané epizodě podcastu a bude zasláno na střední školy, které spolupracují s Univerzitou Hradec Králové.

Cílem bakalářské práce *Projekt na podporu čtenářství* je nahlédnout do problematiky čtenářství mládeže, zorientovat se na trhu s knihami pro tuto věkovou kategorii, zjistit, zda existují projekty, které čtenářství mládeže podporují a pokusit se autorčíným kulturním projektem přispět k rozvoji zájmu o knihy ve věkové kategorii 15 až 19 let.

1 Mládež

První kapitola je věnována vymezení pojmu *mládež*. Mládež popisujeme jako skupinu osob, které by měly mít společné znaky. Tuto skupinu můžeme chápat sociologicky, pedagogicky i čtenářsky a v každém případě se jedná o různá věková rozmezí. Čtenářův biologický věk nemusí být shodný s jeho mentálním věkem, a proto dochází k odlišným čtenářským preferencím i u stejného biologického pohlaví a věku. Pro skupinu platí ale určitá fakta, která se dají definovat několika způsoby, a z tohoto důvodu budeme vycházet z několika zdrojů popisujících sociální skupinu ve věku mládeže, jež jsou adekvátní pro tuto práci.

Prvním ze zdrojů je *Pedagogický slovník* (2003, s. 125), ve kterém Průcha, Walterová a Mareš mládež charakterizují takto: „*Sociální skupina tvořená lidmi ve věku přibližně od 15 do 25 let, kteří již ve společnosti neplní role dětí, avšak společnost jim ještě nepřiznává role dospělých*“. Mládež můžeme tedy chápat jako společenskou skupinu, která se nevymezuje striktně danou věkovou hranicí, ale spíše vospělostí a mentální dospělostí jedince.

Literární historik, kritik a teoretik Jiří Trávníček se zabývá mimo jiné i čtenářstvím dětí a mládeže a v knize *Česká čtenářská republika* (Trávníček, 2017) rozděluje společnost dle věkových, ale i odlišně technicky nadaných generací. Generace Z, ve které se pohybují osoby narozené po roce 1989, jímž je dnes přibližně 15 až 30 let, porovnává s generací jejich rodičů a rozdíly mezi nimi představuje na způsobu chápání fungování digitálních technologií, schopnostech tyto technologie využívat a svým způsobem se jim i přizpůsobit. Trávníček mládež nazývá digitálními domorodci a tito domorodci jsou dle jeho názoru ovlivňováni jinými společenskými tématy (rozvodovost, homofobie, rasismus atd.) než generace jejich rodičů a starší. Právě tyto osoby označuje za digitální přistěhovalce, kteří se (v naší společnosti) potýkali s tématy jako jsou nesvoboda, komunismus, válka apod.

Pokud někoho označíme za mladistvého (osobu spadající do skupiny mládež, vykazující určité společné znaky), automaticky mu tím nepřidělujeme žádné vlastnosti, každý je jedinečný a jelikož všichni vyrůstají v různých společenských vrstvách a mají jiná zázemí, i jejich způsoby chování se mohou lišit. Zároveň ale osoby stejné věkové kategorie určité společné rysy mají. Sociolog Aleš Kabátek tuto skutečnost popisuje v *Sociologickém časopise* (1989): „*Různé sociální třídní skupiny mládeže mají v různých*

historických obdobích odlišné způsoby a možnosti formování a prezentace svých kulturních znaků a nelze je mechanicky srovnávat a vyvozovat z toho závěry o míře jejich iniciativy, revolučnosti apod. [...] Přece jen hippies z řad dělnické mládeže a hippies ze středních vrstev se výrazně odlišovali přinejmenším motivy a cíli svého protestu. Rozmanitost kulturního sebevyjádření jednotlivých skupin mládeže však nevyklučuje vzájemné ovlivňování ... “ (Kabátek, 1989)

Sociolog a pedagogický psycholog Petr Sak v *Sociologické encyklopedii* Sociologického ústavu Akademie věd ČR uvádí, že mládež prochází mnoha proměnami, mezi které se řadí například změna priorit, a to nejen v tom, že dávají přednost přátelům a partnerům před rodinou, ale také si pro výplň volného času hledají jiné aktivity a činnosti. Na základě změn v tomto věku ubývá aktivních čtenářů. (Sak, 2018)

Uvedené zdroje tedy popisují skupinu mládeže jako sociální skupinu jedinců, kteří procházejí (nejen) vývojivými změnami, mění se jejich preference, získávají nové vzory, osamostatňují se apod. Pováštinou se jedná o osoby mezi 15 a 30 lety, ale bližší věk nleze obecně stanovit. Tyto faktory se různě prolínají a nedá se tedy zcela určit, kdy přesně osoba do skupiny mládeže patří a kdy už ne.

2 Čtenářská gramotnost

V předchozí kapitole byl popsán pojem „mládež“ a v této kapitole se zaměříme na charakteristiku slovního spojení „čtenářská gramotnost“, která nás zavede do problematiky čtenářství a v následujících kapitolách se budeme věnovat dalším podobným pojmům.

Čtenářská gramotnost je komplexní pojem zahrnující několik dovedností člověka. *Národní ústav pro vzdělávání (NÚV)* ve své metodické příručce pro rozvoj čtenářské gramotnosti ve výuce charakterizuje pojem následovně: „*Čtenářská gramotnost je celoživotně se rozvíjející vybavenost člověka vědomostmi, dovednostmi, schopnostmi, postoji a hodnotami potřebnými pro užívání všech druhů textů v různých individuálních i sociálních kontextech.*“ (Altmanová a kol., 2011, s. 8)

Altmanová a kolektiv v metodické příručce *Čtenářská gramotnost ve výuce* uvádějí, že pro rozvoj čtenářské gramotnosti je důležité podporovat dobrý vztah ke čtení, díky kterému má čtenář chuť se četbě věnovat. Dále pak se čtenářská gramotnost soustřeďuje na doslovné porozumění textu (um dekodovat znaky a na doslovné úrovni jim porozumět), schopnost vyvodit z textu závěry a následně je posuzovat a hodnotit. Díky čtenářské gramotnosti se u lidí rozvíjí schopnost sebepoznání a sebekritiky, ale i schopnost sociální, jelikož čtenáři často své prožitky z četby textů sdílejí s okolním světem a následně nově nabitě informace dokáží aplikovat i v dalším životě. (Altmanová a kol., 2011)

Pro porovnání schopnosti čtenářské gramotnosti existují i mezinárodní projekty a výzkumy. Zde jsou uvedeny dva, díky kterým můžeme vidět srovnání čtenářů mezi různými národy a máme tedy možnost porovnávat čtenářskou gramotnost napříč několika státy.

*Progress in International Reading Literacy Study*¹ (PIRLS), na jehož organizaci se podílí *International Association for the Evaluation of Educational Achievement*² (IEA). Výzkum zkoumá převážně žáky prvního stupně (v našem školském systému to odpovídá 4. třídě). V České republice se o chod tohoto šetření stará Česká školní inspekce. Z důvodu lišící se věkové kategorie zkoumaných a těch, na které se zaměřuje tato práce, nebudeme

1 Překlad: Pokrok v mezinárodní studii čtenářské gramotnosti

2 Překlad: Mezinárodní asociace pro hodnocení výsledků vzdělávání

s výzkumem PIRLS dále pracovat a uvádět data z tohoto výzkumu. (Česká školní inspekce, 2021)

Projekt (výzkum), který je dříve zmíněnému *PIRLS* podobný, ale zabývá se pro nás zajímavější věkovou skupinou, má zkratku *PISA*. Jedná se o mezinárodní výzkum *Programme for International Student Assessment*³ (*PISA*) zaštiťovaný organizací *Organisation for Economic Co-operation and Development*⁴ (*OECD*).

2.1 PISA

Výzkum *PISA* se zabývá měřením čtenářské, matematické a přírodovědné gramotnosti 15letých dospívajících a jejich umem získané znalosti použít v reálném světě⁵. Věková hranice 15 let je určena z toho důvodu, že ve většině testovaných zemích žáci kolem tohoto roku ukončují povinnou školní docházku. Výzkum zkoumá nejen úroveň žáků, ale také dává zpětnou vazbu tomu, jak funguje školský systém země. (Blažek a kol., 2019)

V České republice je *PISA* testování prováděno *Českou školní inspekcí*. Úroveň žáků se zkoumá každoročně. Jedna testovací oblast je hlavní a další dvě jsou vedlejší. Tyto cykly se opakují tak, že čtenářská gramotnost je podrobněji zkoumána jednou za tři roky. *PISA* zkoumá nejen úroveň gramotnosti mezinárodní, ale také změny v průběhu let. Některé otázky se tedy opakují a následně se porovnávají s předchozími ročníky. (Blažek a kol., 2019)

Pro čtenářskou gramotnost je určeno 6 vzestupně hodnocených úrovní. Úroveň jedna je nejjednodušší a ti, kdo získají toto hodnocení, mají povětšinou ve školách při vyučování velké potíže a jsou omezeni i v běžném životě. Nejvyšší úrovně (tedy šesté) dosahují žáci s nejlepšími výsledky. Za základní je považována úroveň číslo 2. Té by měli dosáhnout víceméně všichni žáci. V České republice se dle šetření z roku 2018 (kdy proběhlo poslední měření zaměřené především na gramotnost čtenářskou) pod druhou úrovní nacházelo 26 % chlapců a 15 % dívek. (Blažek a kol., 2019)

Dále se měření hodnotí i dle dosažení bodů. Průměr zemí *OECD* se nachází na 500 bodech (s odchylkou 100 bodů). Tyto body určují, jak si testovaný stojí ve zvládnání úloh.

3 Překlad: Program pro mezinárodní hodnotitele studentů

4 Překlad: Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

5 Znění definice v originále: „*PISA is the OECD's Programme for International Student Assessment. PISA measures 15-year-olds' ability to use their reading, mathematics and science knowledge and skills to meet real-life challenges.*“ *OECD. PISA* [online]. [cit. 28.10.2021]. Dostupné z <https://www.oecd.org/pisa/>

Bodové hodnocení žáků se zprůměruje a následně je porovnáno s výsledky z let minulých a s průměrem ostatních testovaných zemí. Česká republika zaznamenala největší propad výsledků roku 2009, kdy průměrná bodová hodnota klesla na 478 bodů. V dalším testování (roku 2012) už byl ale výsledek opět na dobré úrovni (493 bodů). Od tohoto roku se průměrný bodový výsledek víceméně nemění. (Blažek a kol., 2019)

3 Čtení, čtenář, čtenářství

Čtenářská gramotnost mimo jiné zkoumá i schopnost čtení. Proto ho v následujících podkapitolách definujeme. Se čtením souvisí i další pojmy, a to čtenář a čtenářství, které také budou definovány a blíže určeny.

3.1 Čtení

Čtení je dle Průchy, Walterové a Mareše definováno takto: „*Druh řečové činnosti spočívající ve vizuální recepci znaků (slov, vět, nejazykových symbolů), jež jsou podnětem pro myšlenkovou činnost (porozumění významu znaků). Proces čtení zahrnuje několik fází, jejichž výsledkem má ideálně být porozumění čtenému textu (angl. Reading comprehension) a vnitřní zpracování příslušné informace.*“ (Průcha a kol., 2003, s. 34). Uvádějí tedy jako hlavní charakteristiku čtení to, že jde o jakési dekódování znaků, jejich následné porozumění a schopnost dát si text do souvislostí a pochopit ho. Čtení je dle nich tedy spíše záležitost individuí. Jde o aktivitu, která se týká víceméně jen čtenáře a knihy a je pak pouze na čtenáři, zda se bude chtít o svých myšlenkách a dojmech z knihy podělit, či nikoliv.

V České republice se čtenářstvím dětí a mládeže a výzkumy čtení zabývá již výše představený Trávníček, který čtení na rozdíl od Průchy a kol. označuje ve své knize *Rodina, škola, knihovna* za aktivitu sociální. To, že čteme nás řadí do sociální skupiny, kam patří i mnoho dalších lidí. Čtení není jen o pouhém procesu toho, kdy vizuálně přijímáme písmena, která skládáme do slov a kontextů a následně si z nich tvoříme příběhy. Jde o mnohem delší proces: musí existovat někdo, kdo knihu napíše (autor), edituje, rediguje, dělá korekci, vydá ji, prodává ji, někdo další na ní dává doporučení, další osoba si jí koupí a až jedním z posledních prvků celého tohoto procesu jsme my jakožto čtenáři. (Trávníček, 2018)

3.2 Čtenář

Velmi důležitým pojmem, který je nutno si definovat je *čtenář*. V následujících odstavcích vycházíme z článku *Alter ego čtenář* (2010) Kateřiny Homolové. Jedná se o pedagožku a spisovatelku zabývající se teorií čtenářství a psychosociálními aspekty čtenářství dětí a dospívajících. Mimo jiné je také spoluautorkou knihy *České děti jako čtenáři* (2015), kde se právě této problematice věnuje. Na základě jejího zaměření je pro

tuto práci její článek vhodný. Pro definici tohoto pojmu jsou použity jiné zdroje než v dalších podkapitolách s podobnými pojmy, a to z toho důvodu, že v *Pedagogickém slovníku* ani v Trávníčkových knihách není „čtenář“ (dostatečně) definován.

Dle Homolové je tento pojem velmi flexibilní a subjektivní. Nemá pevně určené hranice a je jen na nás, kdy se za čtenáře považujeme a kdy nikoliv. Chápání pojmenování slovem čtenář se mění s rostoucím věkem, získanými zkušenostmi, sociálními hledisky apod. Každý si podmínky pro nazvání někoho čtenářem určuje sám. Žádné striktní definice neexistují. V případě, že je ale někdo za čtenáře označen, je tím zařazen do určité sociální skupiny. K tomuto pojmu se tedy váží jakési aspekty, které by označovaný měl splňovat. (Homolová, 2010)

Role čtenáře se hodnotí například na základě toho, kolik knih za určitou dobu osoba přečte, jak rychle čte a v některých případech i jak kvalitní knihy čte. Tyto aspekty ale nejsou nikde závazně dané, ty si určuje každý sám. Pokud si například zvolíme, že čtenářem označíme osoby, které ročně přečtou minimálně 10 knih, je to pouze naše definice. Někdo další může mít nároky na čtenáře zcela jiné.

Pojem *čtenář* není omezen vrchní hranicí (kolik maximálně knih musí přečíst), spodní hranice ale existuje. V takových případech, kdy osoba nepřečte ani jednu knihu, jedná se o nečtenáře. Variabilita pojmu je ale rozsáhlá (slabý čtenář, příležitostní čtenář, sváteční čtenář apod.) (Homolová, 2010)

Již výše bylo zmíněno, že každý chápe pojem různě. V různých věkových kategoriích to povětšinou bývá následovně. Dospívající nechtějí být za čtenáře označováni, je to pro ně degradující, zatímco dospělí jsou za toto pojmenování (vesměs) rádi, připadají si váženější a vzdělanější. (Homolová, 2010)

3.3 Čtenářství

Pojem čtenářství se odvíjí od výše definovaného pojmu. Jde o rozvoj četby (především u mladších čtenářů, či nečtenářů). Jedná se ale i o činnost, která napomáhá seberozvoji a sebepoznání člověka, začlenění se do kulturního života a pomáhá rozvíjet se i společensky. Díky preferencím toho, co chceme číst, jaké návyky si se čtením spojujeme, se lépe poznáváme. (Trávníček, 2008)

Na rozvoji čtenářství se podílejí instituce škol a knihoven, dále pak rodina a různé akce a kampaně zabývající se podporou čtenářství. O těchto institucích a projektech se pojednává v dalších kapitolách této práce.

3.4 Čtenářství mládeže

Pedagog zabývající se teorií literatury pro děti Jaroslav Toman porovnává knihy pro děti a pro mládež. V této práci je uveden z toho důvodu, že rozdílům mezi věkovými skupinami dětí a mládeže se věnuje podrobněji než jiní dříve zmínění autoři. Dle něj jsou pubescenti osoby v procesu proměny a rozvoje. Mění se jejich vnímání, myšlení, ale také preference – například i ta týkající se knih které rádi čtou a toho, co od knih očekávají. Děti jsou oproti mládeži zvyklé na knihy pohádkového typu, kde jsou klasické archetypální postavy s jednoznačnými charakteristikami. Mládež ale raději čte o svých vrstevnících, se kterými je na rovnocenné úrovni. Hrdina i čtenář mají tedy identické (nebo alespoň podobné) potřeby a zájmy, zkušenosti, ale i stejné vztahové problémy (vůči rodině, přátelům, autoritám). Celkově tedy prožívají podobné situace a čtenáři se pak do knižních příběhů lépe vciťují. (Toman, 1992)

Knihy pro děti a knihy pro mládež se liší i vizuálně. V knihách pro mládež (pověštinou) nenajdeme obrázky, velká písmena, zdobené iniciály a dětsky laděné grafiky obálek. Zahraniční tituly pro mládež mívají kapitoly uváděné citáty nebo třeba úryvky z písní apod. Knihy pro tuto věkovou kategorii se více podobají těm pro dospělé. Celkově se s mládeží někdy pracuje jako s dospělými a v některých případech se tato věková skupina do role dospělých stylizuje. Dostávají se jim tedy do rukou knihy určené především pro dospělé čtenáře, kteří ale mají odlišné preference a vyskytují se v nich tedy témata týkající se jiné věkové skupiny. Autoři volí jiný jazyk i stylizaci textu apod. Předčasné čtení knih pro dospělé může mládeži způsobit i nechuť ke čtení dalších knih.

Z výše uvedených příkladů vyplývá, že je důležité zaměřit se na podporu četby literatury určené pro mládež a pubescentům předkládat tipy na kvalitní díla psaná pro jejich věkovou kategorii.

4 Výzkum čtenářství dospívajících

Pro informace týkající se čtenářství mládeže a prioritizace jiných aktivit na úkor četby jsme vycházeli z výzkumu, jež je popsán autory Hanou Friedlaendrovou, Hanou Loudovou, Irenou Prázovou a Vitem Richterem v knize *České děti a mládež jako čtenáři 2017*, která vyšla v nakladatelství Host v Brně (Národní knihovna ČR v Praze) roku 2018. Pro novější data byl využit výzkum *České děti jako čtenáři 2021*, který byl realizován metodou CAWI (internetový sběr dat). Cílovou skupinou byly 3 věkové kategorie dětí 6 až 8 let, 9 až 14 let a pro tuto práci nejdůležitější skupina dospívajících ve věkovém rozmezí 15 až 19 let. Oba průzkumy využívají kvalitativní i kvantitativní metody a jsou prováděny ve spolupráci s *Národní knihovnou ČR* (Vít Richter, ředitel Knihovnického institutu) a s agenturou *Nielsen Atmosphere* (Hana Friedlaenderová, výzkumnice a manažerka). Výzkum z roku 2021 mimo jiné sledoval změny vztahu dětí ke čtení za doby pandemie virového onemocnění covid-19.

Výše zmíněné publikace byly voleny z toho důvodu, že jsou to nejnovější výzkumy čtenářství mládeže, které jsou v tuto chvíli dostupné, a ze kterých se dá pro potřeby bakalářské práce vycházet.

Čtenářství mládeže je v dnešní době ohroženo kromě vývojových změn a přeměně priorit i dalšími faktory, jimiž jsou média a internet. Lidé (samozřejmě i mládež) častěji čtou zprávy, příspěvky na sociálních sítích, recenze, blogy apod. Tím pádem počet přečtených knih klesá, ale neznamená to nutně, že klesá počet přečtených textů.

Mládež více inklinuje k jiným volnočasovým aktivitám: setkávání se s přáteli, poslech hudby, sledování filmů a seriálů, trávení času na sociálních sítích apod. Přesto je ale důležité si čtení v našich životech udržet, jelikož je důležitým faktorem pro vývoj člověka, a tedy i celé společnosti. Mezi nejoblíbenější volnočasové aktivity mládeže patří využívání sociálních sítí (83 %), vyhledávání na internetu (76 %), poslech hudby (65 %), sledování videí, filmů a seriálů (44 %), hraní her na elektronických zařízeních (26 %). Dále pak vzrostl počet čtenářů článků a příspěvků na internetu (23 %). Procentuální počet všech těchto aktivit na rozdíl od roku 2017 vzrostl. Na druhou stranu klesl počet dospívajících věnujících se přípravě do školy. (Richter a kol., 2021)

Podpora čtenářství a rozvoj čtenářských návyků by měly být pěstovány již od útlého věku. A to nejen institucemi (školy, knihovny atd.), ale i rodinami (návyk čtení před

spaním, děti vidí knihy u rodičů, společná návštěva knihoven a výběr knih, diskuze o knihách a další) a dalšími blízkými osobami.

Z výzkumů vyplývá, že z hlediska oblíbenosti literatury a čtení (počet knih přečtených za rok a počet aktivních čtenářů) je na tom nejhůře skupina osob, které jsou na přechodu mezi pubertou a dospělostí (v této práci berme v potaz zmíněné věkové rozmezí 15–19 let).

Dle výzkumu z roku 2017 lze konstatovat, že procentuálně vyšší počet dospívajících nečte vůbec (14 %), než čte denně (12 %). Velmi znatelné jsou genderové rozdíly 21 % chlapců uvedlo, že nečte vůbec (dívek to uvedlo 7 %). Roku 2021 se počet nečtenářů knih zvýšil na 30 %. Tento rok se více dospívajících věnuje četbě neknižních textů – blogů, příspěvků na sociálních sítích, článků na internetu. Mezi lety 2017 a 2021 se také zvýšil počet dospívajících, kteří (leč nepravidelně) čtou knihy v elektronické podobě (2017: 41 %, 2021: 54 %). Podíl čtenářů, kteří čtou knihy několikrát týdně je 25 %. Jedná se o 12% pokles. Roku 2021 přečetli dospívající v průměru 8,91 knih ročně, což je 0,04% nárůst oproti roku 2017.

V obou průzkumech nejvíce dospívajících uvedlo, že čte alespoň jednou do týdne. Četba je oblíbenější aktivitou dívek než chlapců. Počet přečtených knih za rok 2017 se liší nejen v rámci pohlaví, ale také záleží na věku. S rostoucím věkem mládeže roste i rozdíl mezi počtem přečtených knih v rámci pohlaví.

Výzkum z roku 2017 ukazuje, že čtenáři mezi 15 a 16 lety přečtou průměrně 7,9 knih ročně zatímco čtenářky 9,8. Ve věkové kategorii 17–19 let dochází ale k velkému rozdílu. U chlapců počet knih hlesl na 6,9 a u dívek naopak vzrostl na 11,1. Z výše zmíněného lze konstatovat, že v průměru je mezi dospívajícími čtenáři skoro o polovinu více čtenářek než čtenářů. Této problematice se budeme věnovat v jedné z následujících kapitol.

Ze zkoumání vyplývá fakt, že slabší čtenáři věnují také méně času přípravě do školy a svou pozornost upírají spíše na jiné aktivity. Silnější čtenáři ale nečtou pouze knihy, nýbrž i články, blogy a povídky na internetu. Jejich čas strávený na internetu se tedy také zvyšuje.

Počet osob, kteří považují čtení knih za zábavné se zvýšil z 46 % na 55 %. Vzrostl počet dospívajících, kteří tvrdí, že četba je důležitá pro vzdělávání 78 % a pro další život 49 %. Poklesl počet mládeže, která považuje čtení za povinnost 23 % a které do čtení nutí rodiče

7 %. O čtení si 7 % respondentů myslí, že je to ztráta času. Jako zastaralou a trapnou hodnotí četbu knih 3 % respondentů ve věku 15 až 19 let.

Dospívající, kteří nečtou, uvádějí za příčinu tyto důvody: věnují se jiným věcem (62 %), nebaví je to (47 %); to, co je zajímavá, najdou na internetu (30 %); nevědí, co číst (27 %), neznají zajímavé knihy (26 %); čtení je namáhavé (11 %).

Když se mládež měla zhodnotit, jak se jejich čtecí návyky z doby před pandemií a nyní liší, nejvíce z nich si myslí, že knihy čte stejně jako před pandemií. Ve věku 15 až 16 let to uvedlo 37 % dospívajících a ve věkovém rozmezí 17 až 19 let 39 %. Častěji, než před pandemií čte 17 % (věk 15 až 16 let) a 21 % (17 až 19 let). Že čtou méně, než před pandemií uvedlo 16 % (věk 15 až 16) a 14 % (věk 17 až 19) dospívajících. Odpověď, že nečtou nikdy, vybralo 19 % patnáctiletých až šestnáctiletých a 17 % sedmnáctiletých až devatenáctiletých.

Jako důvody menší chuti ke čtení v době pandemie byly uvedeny tyto: respondenti na čtení nemají náladu, dávají přednost filmům a seriálům, mají méně času kvůli online výuce, hůře se jim na čtení soustředí, přestalo je bavit, nebo je pro ně namáhavé. Důvody častějšího čtení byly následující: při online výuce mají respondenti více času na čtení, mají méně mimoškolních aktivit, více je to baví, musí číst v rámci školy, uklidňuje je to a odpočinou si u toho.

Sumarizací výsledků výzkumů dojdeme k faktům, že oproti roku 2017 se v roce 2021 více dospívajících věnuje aktivitám v online prostoru, a to nejen hraní her, sledování filmů, seriálů a videí, ale také četbě článků, příspěvků apod. Ze sebehodnocení mládeže vyplývá, že dnes čtou více než v roce 2017 a může za to mimo jiné i skutečnost, že kvůli pandemii mají méně aktivit, které mohou dělat, a tudíž získávají více času na čtení. Dále je k povšimnutí, že četbě se věnují více dívky, které také ročně přečtou větší počet knih než chlapci. Porovnáním těchto výzkumů jsme tedy vyzorovali, že četba není méně oblíbená a mládež se jí věnuje i s vývojem dalších technologií.

5 Porovnání čtenářství mládeže

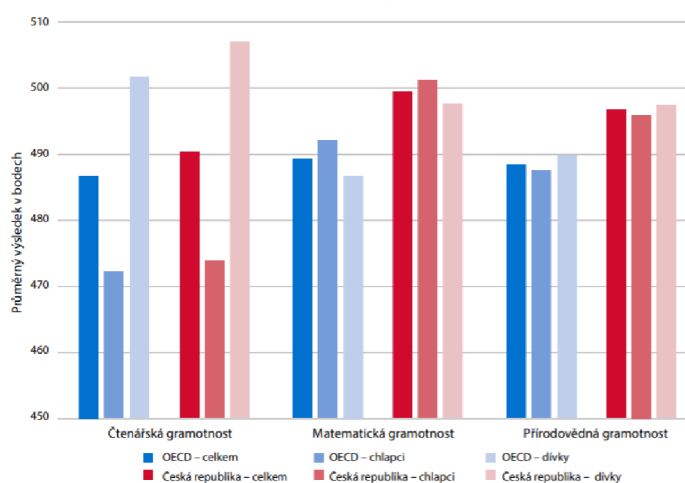
Z výsledků mezinárodních výzkumů konstatujeme, že problematika malé oblíbenosti čtenářství chlapců se netýká pouze České republiky, ale je to problém, který pozorují i ostatní země. V následující podkapitole jsou představeny výsledky výzkumu *PISA*. Výše zmíněný mezinárodní průzkum *PIRLS* testuje v průmětu desetileté žáky a ti nespádají do námi vybrané věkové kategorie, a z toho důvodu byla zvolena analýza testů *PISA*.

5.1 PISA: Rozdíly čtenářské gramotnosti chlapců a dívek

Z dříve uvedených kapitol této práce je patrné, že čtenářská gramotnost mládeže se v České republice nijak zásadně neodlišuje od ostatních zemí v rámci OECD. Hodnoty naměřené v České republice se nacházejí v průměru všech měřených zemí. V rámci šetření čtenářské gramotnosti *PISA* (roku 2018) jsou zřetelně vidět rozdíly mezi výsledky dívek a výsledky chlapců. Dívky dosahují vyššího bodového hodnocení než chlapci. V České republice tento rozdíl činí 33 bodů, průměrný bodový rozdíl zemí OECD je 30 bodů. (Blažek a kol., 2019)

Obrázek 1⁶: Čtenářská gramotnost dívek a chlapců v ČR

Obrázek 2.8 Výsledky dívek a chlapců, ČR a průměr OECD
(PISA 2018 – čtenářská, matematická a přírodovědná gramotnost)

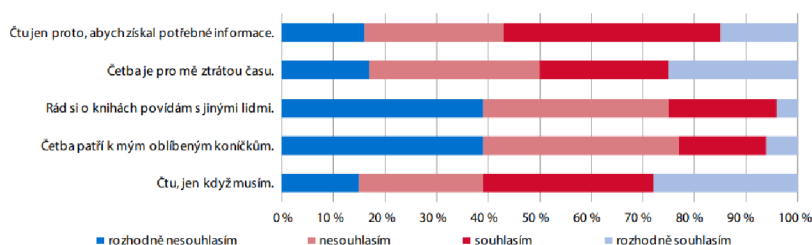
6 Zdroj obrázku 1: Blažek a kol., *Mezinárodní šetření PISA 2018*, s. 22. [online]. [cit. 12.10.2021]. Dostupné z: https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/PDF_el._publikace/Mezinárodní_šetření/PISA_2018_narodni_zprava.pdf

Již v kapitolách výše je zmíněno, že základní úrovní čtenářské gramotnosti je úroveň druhá a pod touto úrovní se nacházelo roku 2018 26 % chlapců a 15 % dívek (chlapců tedy o 11 % více). V nejvyšších úrovních se vyskytlo o 4 % méně chlapců (6 %) než dívek (10 %). (Blažek a kol., 2019)

Země OECD mají v průměru velmi podobné výsledky jako Česká republika. Z grafu na obrázku 1 můžeme konstatovat, že čtenářská gramotnost chlapců je znatelně menší než čtenářská gramotnost dívek. Nejedná se ale o trend České republiky, ale o problematiku více zemí. (Blažek a kol., 2019)

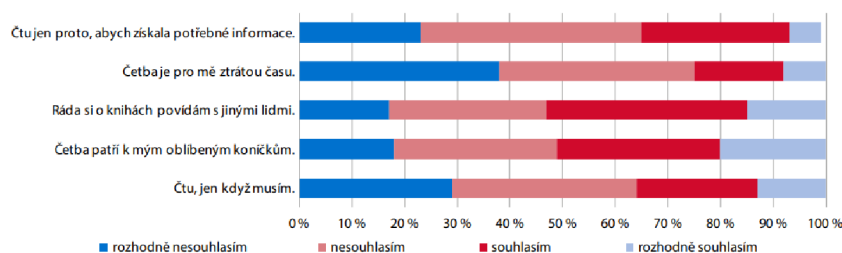
Obrázek 2: Postoje chlapců v České republice k četbě⁷

Obrázek 4.17 Postoje **chlapců** v České republice k četbě (PISA 2018 – čtenářská gramotnost)

Obrázek 3: Postoje dívek v České republice k četbě⁸

Obrázek 4.16 Postoje **dívek** v České republice k četbě (PISA 2018 – čtenářská gramotnost)

Dle grafů na obrázcích 2 a 3 je patrné, že dívky si o knihách více povídají (mají potřebu sdílet své dojmy z knih). Přesně polovina chlapců tvrdí, že četba je pro ně ztrátou času, ale pouhých 25 % dívek s nimi tento názor sdílí.

⁷ Zdroj obrázku 2: Blažek a kol., *Mezinárodní šetření PISA 2018*, s. 49. [online]. [cit. 12.10.2021]. Dostupné z: https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/PDF_el_publicace/Mezinárodní_šetření/PISA_2018_narodni_zprava.pdf

⁸ Zdroj obrázku 3: tamtéž, s. 48

Dále pak můžeme vidět, že přes 50 % chlapců a 35 % dívek čte jen pro získání potřebných informací, naopak kolem 50 % dívek řadí čtení ke svým koníčkům (toto stanovisko zaujímá přibližně 20 % chlapců). Co se týče čtení, které není vyvíjeno vlastní iniciativou (viz část grafu „*Čtu, když musím*“), je na tom opět lépe čtenářství dívků, kdy přes 60 % dotazovaných dívek s výrokem nesouhlasí, ale naopak přes 60 % chlapců souhlasí.

Z výsledků můžeme vyzorovat fakt, jež je uveden již v úvodu této kapitoly, a to ten, že čtenářství chlapců je na tom v porovnání s dívčím čtenářstvím výrazně hůře.

Trend zhoršující se čtenářské gramotnosti chlapců by mohl vést k několika problémům ovlivňující nejen jedince, ale celou společnost. Problém by mohl vyústit v menší kvalifikovanost a zaměstnanost mužů, dále pak k poklesu gramotnosti společnosti, k velkým rozdílům mezi kvalitami žen a mužů atd.

5.2 Nečtenářství chlapců

Jelikož z výzkumů vyplynulo, že chlapci čtou méně než dívky, rozhodli jsme se na tuto skutečnost zaměřit podrobněji. Tento fakt může být indikátorem několika skutečností. První z nich je taková, že chlapci volný čas vyplňují jinými aktivitami. Další možnost se dá vyjádřit frází „nabídka určuje poptávku“. Tedy chlapci mohou číst méně z toho důvodu, že je žádné knihy nezaujímou. K zamyšlení tedy zůstává, zda existují knihy psané primárně pro toto publikum a zda jsou dostatečně zajímavé a lákavé.

Literární teoretik a pedagog Michal Čuřín uvádí, že vinou by mohl být maskulinní kód, tedy komplex norem, jež definují chování muže (pokud chce být za muže označován). Součástí tohoto kódu je stigmatizace činností, které „správný muž“ má a nemá dělat. Mezi takové aktivity čtení nepatří. Chlapci ve věku mládeže jsou velmi citliví a záleží jim na tom, jak je vidí jejich přátelé a okolí celkově. Jelikož se jim ale s pojmem „čtenář“ často vybaví asociální člověk, který není oblíbený, nechtějí, aby na ně bylo takovýmto stylem nahlíženo a čtení se raději vyhýbají, nebo se k němu nehlásí a čtou si spíše o samotě. (Čuřín a kol., 2013)

Čuřín se v knize *Čtenářství v souvislostech* věnoval mimo jiné i kvalitativnímu výzkumu, jenž byl zaměřen na 16leté chlapce navštěvující stejnou třídu víceletého gymnázia, mají tedy stejné vzdělání i identický styl výuky. Výsledky nejsou ovlivněny aspekty jako by mohli být: jiní vyučující českého jazyka a literatury, jiný kolektiv spolužáků apod. (Čuřín a kol., 2013)

V monografii *Čtenářství v souvislostech* je zaznamenána i definice slova čtenář dle *Slovníku spisovné češtiny* i *Slovníku spisovného jazyka českého*. Oba slovníky označují za čtenáře „toho, kdo (rád) čte“. Z toho důvodu, že všichni respondenti navštěvovali gymnázium, bylo jasné že více či méně čtou všichni. Proto pro definici čtenáře je v tomto výzkumu užito následující: „čtenář je ten, kdo čte, ke čtení – činnost přinášející zábavu, prožitek, dobrodružství. Dále budeme tedy pojem čtenář používat pro označení jedinců hovořících o aktivní četbě knih jako o pravidelné činnosti, které se věnují (zde celkem 8 chlapců)“. (Čuřín a kol., 2013, s.13)

Většina zkoumaných chlapců čte spíše texty pocházející z internetu. Jedná se především o statusy na sociálních sítích, zprávy, ale i články a herní fóra. V případě, že si chtějí přečíst knihu, většinou se s nikým neradí o tom, co mají číst (viz výše – maskulinní kód). Hledají si díla podle svých preferencí. Uvádějí také, že nezaznamenali, že by jejich idolové knihy propagovali a nemohou se jimi inspirovat. (Čuřín a kol., 2013)

Odborná monografie *Kontexty čtenářství a čtenářské gramotnosti* představuje Čuřínův pohled na problematiku nečtenářství chlapců a snaží se tuto problematiku pochopit a zjistit, jak s chlapci pracovat tak, aby k danému problému nedocházelo. (Bubeníčková, Čuřín a kol., 2011)

Čuřín uvádí dva pohledy na jedince, a to z hlediska biologické determinace, a z hlediska sociálního konstruktivismu a dochází k poznatku, že jedincova identita je částečně biologicky předurčena, ale větší vliv má společnost a ovlivňování jedince okolím. (Bubeníčková, Čuřín a kol., 2011)

Čuřín uvádí, že z biologického i psychologického hlediska chlapci povětšinou dospívají později než dívky. Ve věku, kdy má začít povinná školní docházka, jsou hravější a mohou být i více impulsivní, agresivní a nedokážou se soustředit na více věcí najednou. Také verbální dovednosti bývají na počátku školní docházky u chlapců o něco horší než u dívek. Tento fakt může mít za následek to, že dívky budou více chváleny, jelikož jsou obratnější, lépe odpovídají a třeba i lépe čtou. Chlapci se pak cítí demotivovaní a mohou nabít myšlenku, že literatura je záležitost ryze dívčí. (Bubeníčková, Čuřín a kol., 2011)

Dalším faktorem podporující větší rozptyl mezi dívčí a chlapeckou zálibou ve čtení je ten, že dívky mají většinou auditivní paměť, zatímco chlapci spíše kognitivní a vizuální. Je pro ně tedy těžší se v hodinách soustředit a poslouchat učitele. Klasický výukový

system je dle této teorie vhodnější pro dívky než pro chlapce. (Bubeníčková, Čuřín a kol., 2011)

Čuřín uvažuje o zlepšení čtenářské gramotnosti chlapců různými způsoby. Jedním z nich je ten, že by se děti do prvních tříd dostávaly na základě svých verbálních dovedností. To by sloužilo k tomu, že by se u většiny chlapců o 1-2 roky odložila školní docházka, což by vedlo k tomu, že by se v první třídě setkali žáci ve stejné fázi psychického vývoje s velmi podobnými verbálními dovednostmi. (Bubeníčková, Čuřín a kol., 2011)

Jako další způsob zlepšení se nabízí buď jinak poskládat výuku, tedy zaměřit se i na kognitivní aktivity, které podpoří v učení chlapce, nebo oddělit dívčí a chlapeckou skupinu a vyučovat dle preferencí daných pohlaví. Rozdělení by ale nemohlo být definitivní, jelikož by žáci byli ochuzeni o názory a postřehy druhého pohlaví a docházelo by k prohlubování stereotypního pohledu na role mužů a žen. Také není výjimkou, že někteří chlapci mají více feminní sklony a naopak. V takto separovaných skupinách by tedy nemuseli být zcela šťastni a nebylo by to dobré pro jejich rozvoj a pro další sociální chování a vývoj jedinců. (Bubeníčková, Čuřín a kol., 2011)

Pohled chlapců na četbu, jako převážně dívčí aktivitu, by mohla změnit i jejich konfrontace s idoly, slavnými a úspěšnými muži, kteří čtou. Tito muži jsou pro ně přirozenou autoritou a mohli by je inspirovat ke změně názoru na čtení. (Bubeníčková, Čuřín a kol., 2011)

Rozdíl mezi čtenářstvím chlapců a dívek potvrzuje i průzkum literární teoretičky, pedagožky a autorky učebnic a čítanek Ladislavy Leberduchové z roku 2004, který představila v knize *Dítě a kniha: O čtenářství jedenáctiletých*. Leberduchová dle výzkumu potvrzuje nejen to, že chlapci čtou méně než dívky, ale i fakt, že chlapci své čtenářství neradi přiznávají a nesdílejí tento svůj zájem s ostatními. Dívky si skoro 2x raději o přečtených příbězích povídají a vyprávějí. U druhého pohlaví převažuje zájem o filmy, komiksy a časopisy. O těchto záležitostech si chlapci spíše nepovídají a nepodporují v sobě tedy větší touhu ke čtení a k poznávání jiných názorů na stejnou knihu, časopis, komiks apod. (Leberduchová, 2004)

V této kapitole jsme narazili na názory Čuřína, které se dotýkaly i povinné školní docházky a výuky českého jazyka na školách. Tématu výuky českého jazyka se věnuje i následující kapitola, která se pokusí popsat problémy ve školství spojené s menší oblibou četby u věkové skupiny mládeže.

6 Výuka českého jazyka a literatury

Již před 30 lety uvedl bohemista a učitel teorie dětské literatury Jaroslav Toman v knize *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury* (1992, s. 4 – 5) větu: „*Rozhodujícím činitelem literárněvědného procesu je učitel.*“ Dle Tomana je učitel osoba, která by měla být nejen schopna posuzovat texty, vyvozovat z nich závěry a předávat tyto informace žákům. Mělo by jít převážně o osobu erudovanou v oblasti literární historie, ale i teorie. Když žáci vidí vzdělanost a zápal učitele do daného tématu, z hodin si berou více a dokážou takovému stylu učitele důvěřovat a naslouchat ho. (Toman, 1992)

S teorií Tomana, že čtenářství a oblíbenost výuky literatury ovlivňují především učitelé, souzní i teorie Homolové, která ve svém článku *Alter ego čtenář* uvádí, že pro zaujetí právě této věkové skupiny je důležitá empatie a variabilita učitele, který by měl svou třídu znát a připravit pro ni ukázky z knih a knihy, které by je měly spíše zaujmout. Zpočátku je lepší volit přístupnější díla (klidně i současné) literatury a až následně by se třída měla zaměřit na něco složitějšího a na klasičtější literaturu. (Homolová, 2008)

K problematice výuky literatury na středních školách se vyjádřil i literární teoretik a historik Petr A. Bílek: „*Střední školství nemá vychovávat experty na Máchu, Němcovou či Karla Čapka. Mělo by využít literatury jako oblasti komplexních, a přitom dobře pozorovatelných významů a vztahů a skrze poznání generované na tomto materiálu podněcovat poznávání obdobných, byť hůře uchopitelných významů a vztahů i mimo oblast literatury. A pokud tento proces někoho dovede k celoživotnímu zájmu o Jakuba Demla či o fungování kultury v 19. století, bude to příjemný bonus.*“⁹ Bílek doporučuje, aby se při výuce literatury věnovali učitelé celkovému vztahu ke čtení jakýchkoliv textů a aby na hodinách docházelo k podpoře a rozvoji čtenářství, a ne k opačnému jevu, ke kterému v některých případech dochází a tím tedy právě ve školním věku klesá zájem o čtení. Do popředí staví komplexitu výuky a posilování pozitivního prožitku související s četbou. (Bílek, 2020)

Z výroků Homolové, Tomana, Bílka, ale také z vlastní zkušenosti každého z nás můžeme konstatovat, že oblíbenost předmětu, ale také zájem o něj a touha po poznání závisí víceméně na učitelích a jejich zápalu, erudovanosti, formě jejich výkladu a na výstavbě

⁹BÍLEK, Petr. *Proč je důležité učit literaturu*. A2: Kulturní čtrnáctideník. [online] [cit. 15.10.2021]. Dostupné z: <https://www.advojka.cz/archiv/2020/15/proc-je-dulezite-ucit-literaturu>

výukových hodin. Zájem o čtení je tedy mimo jiné podmíněn i kvalitou vyučujícího tohoto předmětu.

Kromě složitosti interpretace díla se žáci obávají i výsměchu třídy v případě, že by neodpověděli zcela správně. Bojí se špatného zodpovězení otázky. Tyto nepříjemné pocity se pak žákům mohou spojit s četbou obecně – a ne pouze s tou školní. Tohoto by se pedagogové měli vyvarovat. Důležité je klást pozornost na žáky jako na osobnosti s jinými zájmy a charaktery a přistupovat k nim individuálně. (Homolová, 2008)

Pocity při špatném zodpovězení otázky jsou u věkové kategorie mládeže zcela normální. Již v kapitole „*Mládež*“ tohoto textu bylo zmíněno, že se jedná o osoby, které jsou ve fázi přerodu, váhají, hledají svou identitu a mohou být citlivější než kdy dříve. V zájmu pedagogů by mělo být to, aby si jejich žáci vštíplili jakýsi čtecí návyk a pozitivní vztah k literatuře a k četbě.

Problematika výuky českého jazyka se projevuje například v maturitních zkouškách, které studenti ve věku mládeže skládají.

6.1 Maturitní zkouška

Alena Zachová a kol. v knize *Rozměry čtenářství* sumarizuje to, co by žáci měli z oblasti literární výchovy umět. Na druhém stupni ZŠ by měli být žáci schopni rozpoznat kvalitní literaturu od literárního kýče. Měli by mít své čtenářské návyky. Na základní bázi by měli umět text různě interpretovat a vytvořit si na něj názor. Základním bodem literární výchovy nemá být zaměření na literární historii, ale spíše na rozvoj estetického prožitku a na schopnost analyzovat a kriticky hodnotit text. Když jsou pak žáci ve věku mládeže, již by pro ně základní pojmy z literární teorie měli být jasné a lehce interpretovatelné. Ve věku mládeže se v souvislosti s literární výchovou řeší především maturitní zkouška z českého jazyka a literatury, která je u nás povinná. (Zachová a kol., 2012)

Nejen v knize *Rozměry čtenářství* je literární teoretičkou a pedagožkou Zachovou a kol. popsána skutečnost, že žáci se na ústní část maturitní zkoušky (tedy část s knihami, které měli přečíst a snaží se je interpretovat a zasadit do kontextu doby) nepřipravují výhradně četbou daných děl, ale spíše vyhledáváním si informací o nich na internetu. Je to pro ně naprosto přirozené, jelikož (jak popsal Trávníček v knize *Česká čtenářská republika*) jsou to *digitální domorodci*. Za podmínek, že se žáci o knihách nedozvěděli dostatečné informace o hodinách, a že je na knihu nedokázal učitel nalákat tak, aby se o ní chtěli

zajímat i dále, se dá předpokládat, že potřebné informace si najdou někde jinde a k tomu, aby o knize dokázali povídat, ji číst nepotřebují. (Zachová a kol., 2012)

Je tedy důležité zamyslet se nad tím, zda je takováto maturita v pořádku, nebo zda by bylo lepší přijít na nějaký jiný způsob testování, kde by, zcela bez pocitu viny, mohli *digitální domorodci* (viz Trávníček, 2017) jejich schopnost vyhledávat si informace využít. Volba kánonu děl volených k ústní maturitní zkoušce a jejich zpracování podle internetu totiž k podpoře čtenářství nevede.

Styl dnešních maturit má mnoho kritiků. Jedním z kritiků dnešní podoby maturit je i Karel Lippmann – učitel českého jazyka na středních školách a autor příruček k výuce literatury na středních školách. Lippmann ve svém článku *Literární historie a maturita*¹⁰ obhájí názor, že pro maturanty (tedy mládež ve věku 18-19 let) by neměla být hlavním výstupem dokonalá znalost literární historie (bez které nejsme schopni správně chápat díla), ale ani přesné znění vybraných děl a jejich detailní znalost. Nejdůležitější by měla být schopnost analyzovat text a porovnat ho s jinými podobnými texty, znát souvislosti a orientovat se v nich, a v neposlední řadě vědět, v jakých stoletích a za jaké společenské situace daná díla vznikla. Nejsou dle něj potřeba konkrétní a specifická data, která ale někteří učitelé vyžadují. (Lippmann, 2019)

Státní maturitní zkouška je velmi diskutované téma. Vyjadřují se k ní jak odpůrci, tak podporovatelé. Vzhledem k tématu této práce je zapotřebí uvést, že čeští čtenáři ve věku mládeže jsou ve velké míře ve svých čtenářských návycích ovlivňováni školským zařízením a učiteli, ale i přesto se v hodinách literatury spíše neinspirují k přečtení si klasické literatury a inklinují k jiným žánrům, které jsou popsány v další kapitole.

¹⁰ LIPPMANN, Karel. *Literární historie a maturita*. Česká škola. [online] [cit. 23.11.2021]. Dostupné z: <http://www.ceskaskola.cz/2019/09/karel-lippmann-literarni-historie.html>

7 Nejoblíbenější žánry české mládeže

Pro úvod této kapitoly je důležité zmínit, že je zřejmé, že každý jedinec má své individuální preference a nemusí být pravidlem, že všechny osoby daného pohlaví a věku mají rády stejné žánry. Zároveň ale existují výzkumy a pozorování (například výzkum popsán níže a pozorování autorky práce o prodejnosti titulů a oblíbenosti knih zmíněno v další kapitole tohoto textu), které ukazují, že více lidí daného věku a pohlaví má rádo stejné knižní žánry a tituly a tím pádem se dle výzkumu a pozorování dá generalizovat, že mládež ve věku 15 až 19 let čte převážně fantaskní žánr, ve kterém vystupují nereálné postavy žijící ve smyšleném světě.

Výzkum zabývající se dospívajícími a jejich čtenářskými návyky spojenými s online komunitou provedla studentka Informačního studia a knihovnictví Filozofické fakulty Masarykovy univerzity Ema Juranová a popsala ho ve své diplomové práci *Dospívající a online čtenářské komunity z roku 2020*.

Zkoumaný vzorek tvořilo 463 respondentů (170 chlapců a 293 dívek), což byla skupina tvořena studenty středních škol (SŠ všech druhů: gymnázia, střední odborné školy zakončené maturitní zkouškou a střední odborné školy bez maturitního zakončení). Respondentům bylo tedy od 15 do 21 let. Největší zastoupení měla věková skupina osob 16 a 17 let (zastoupeny ve 27 %). (Juranová, 2020)

Nejoblíbenějším žánrem zkoumaných studentů bylo fantasy a sci-fi. Pro odpověď, ve které byli zahrnuty tyto dva žánry, hlasovalo 61,3 % dotazovaných. Na druhém místě se vyskytl žánr young adult s 44,9 procenty hlasů. Na dalších místech byly žánry: detektivní romány (40 %), komiks (27,4 %), historické romány (24 %), ale také poezie 21,2 %. Ostatní žánry byly zastoupeny v méně než 20 %. (Juranová, 2020)

Dalším výzkumem oblíbenosti knižních žánrů české mládeže se zabývá knihovník a generální ředitel Národní knihovny ČR Vít Richter ve zkoumání *Česká mládež 15 až 19 let jako čtenáři* konaném v roce 2017. Kniha s obdobným názvem kolektivu autorů Friedlanderové Hany, Prouzové Ireny, Landové Hany a Richtera Víta vydaná k tomuto výzkumu byla následně Richterem sumarizována¹¹. Výsledky obou zkoumání se shodují v tom, že nejoblíbenějšími žánry jsou sci-fi a fantasy (zde 46 % dotazovaných – 58 %

¹¹ RICHTER, Vít. Česká mládež 15 až 19 let jako čtenáři. Informace pro knihovny: Národní knihovna ČR. [Online] 2017. [cit. 6.12.2021]. Dostupné z: <https://ipk.npk.cz/docs/ctenarstvi/ceska-mladez-jako-ctenari-2017>

chlapců a 36 % dívek). V Richterově výzkumu byly na druhém místě žánry dva, a to dobrodružné knihy, u kterých se procentuální počet dívek a chlapců liší jen o jedno procento (33 % chlapců a 34 % dívek) a romantické knihy, kde převládá preference dívek (55 % dívek a 3 % chlapců). Na třetím místě je naučná literatura, kterou jako svůj nejoblíbenější žánr volilo 23 % dotazovaných. V tomto případě bylo procentuální zastoupení dívek (19 %) a chlapců (29 %) rozdílné o 10 %. (Richter, 2017)

Další žánry byly zastoupeny ve 20 méně procentech. Jednalo se o detektivky, horory, komiksy, příběhy o dětech a mládeži a další. Na posledních místech jsou poezie a pohádky nebo pověsti s 6 %. (Richter, 2017)

Dle tohoto výzkumu se tedy liší preference dívek a preference chlapců. U dívek převládají knihy žánrů: romantické knihy (knihy o lásce), fantasy a sci-fi, dobrodružné knihy. Chlapci mají nejraději žánry: fantasy a sci-fi, dobrodružné knihy, naučná literatura a komiksy. Juranová nerozlišuje výsledky chlapců a dívek.

Výzkumy Richtera a Juranové se shodují v prvních dvou až třech příčkách. Na prvním místě fantasy a sci-fi, druhá a třetí místa zastávají dobrodružné a romantické žánry u Richtera a young adult literatura a detektivky u Juranové. Detektivní knihy jsou ale v Richterově výzkumu také velmi oblíbené (20 %). Juranová dobrodružnou literaturu neuvádí. V dalších příčkách již dochází ke změnám. Zatímco komiks je u Juranové na 4. místě (s 27,4 % hlasů), u Richtera to bylo 16 %. Na vyšších příčkách u Juranové se neobjevil horor (6,9 %), ale u Richtera měl tento žánr procent 17. Jako poslední odlišnost zmíníme rozdíl v oblíbenosti poezie. Ve výzkumu Juranové se jednalo o 21,2 % odpovědí a v Richterově výzkumu šlo o pouhých 6 %.

Tyto rozdíly mohou být způsobeny například složením respondentů. Juranová uvádí, že asi 2/3 zkoumaných byly dívky. U Richtera známe celkové množství respondentů, ale nevíme, jaký je podíl dívek a chlapců. Nicméně ale Richter u celkového procentuálního počtu odpovědí uvádí, kolik procent dívek a kolik procent chlapců danou odpověď uvedlo. Lze tedy dohledat, že poezie je oblíbenější u dívek = 7 % (chlapci 5 %), a proto je možné, že ve výzkumu Juranové pro poezii hlasovalo více osob (ve výzkumu bylo větší zastoupení dívek). Dalším rozdílem je horor, pro který hlasovalo u Richtera 20 % chlapců a jen 16 % dívek, a proto může být u Juranové zastoupen tento žánr méně.

Této hypotéze (že ve výzkumu Juranové je více dívek, a proto se celkové žánrové ohodnocení může lišit, ale pokud se podíváme na počet hlasů chlapců a dívek

v Richterově výzkumu, jsou Juranové výsledky víceméně shodné s Richterovými) ale neodpovídá žánr komiksů. Pro komiksy ve výzkumu Juranové hlasovalo 27,4 % respondentů a v Richterově výzkumu pouze 16 %, přičemž pro něj hlasovalo 28 % chlapců a pouhých 7 % dívek.

Z uvedených výzkumů lze přistoupit k závěru, že nejoblíbenějšími žánry české mládeže jsou sci-fi a fantasy a young adult, detektivní, dobrodružné a romantické knihy.

Na různé typy čtenářů a jejich odlišným zájmům a literárním preferencím reagují nakladatelství, která se v některých případech specializují na určité druhy zákazníků. Nakladatelství zaměřující se na literaturu pro mládež jsou popsána v následující kapitole.

8 Nakladatelství literatury pro mládež

V České republice se nachází několik nakladatelství věnujících se literatuře pro mládež. Zde uvedeme ty nejrozšířenější. Dle *Zprávy o českém knižním trhu 2020/2021* Svazu českých knihkupců a nakladatelů je největším privátním vydavatelem knih podle počtu vydaných titulů Albatros Media. Na druhém místě se nachází Euromedia Group a na třetím Grada Publishing. Všechny zmíněné vydavatelské domy se věnují i tvorbě literatury pro mládež.

Společnost Albatros Media, a.s. vlastní několik nakladatelství, které se věnují i literatuře pro mládež. Na young adult literaturu¹² (v překladu – mladí dospělí, tedy literatura pro mladé dospělé) se zaměřuje skupina čtenářů této literatury, ze které se stala značka – Humbook. Má vlastní webové stránky, ale i profily na sociálních sítích či telefonní aplikaci. Kromě těchto platforem, kde Humbook tým zviditelňuje, propaguje a recenzuje knihy vydavatelského domu Albatros Media, také pořádá festival HumbookFest, kde se čtenáři této literatury mohou seznámit s Humbook týmem, poslechnout si zajímavé přednášky a rozhovory s autory knih tohoto žánru.

Nakladatelství věnující se i literatuře pro mládež spadající pod *Albatros Media, a.s.* jsou:

- Coobook¹³: v názvu má skrytá slova „cool books“, bezva knihy, dá se tedy odvodit, že se pokouší zapůsobit na mládež.
- XYZ¹⁴ se věnuje encyklopediím, historickým publikacím, životopisům a literatuře faktu, ale i literatuře pro mládež.
- BizBooks¹⁵ se zaměřuje na knihy slavných osobností (herců, zpěváků a veřejně známých osobností – pro mládež jsou zajímavé například knihy youtubera Karla Kováře, cestovatele Ladislava Zibury, herečky Terezy Ramby).
- CPress¹⁶, které se mimo jiné věnuje i vydávání beletristických a populárně-naučných děl pro mládež, spolupracuje i s veřejně známými osobnostmi a vydává tituly značek Marvel, Disney a Lego.

¹² Young adult literatura (YA): Literatura pro mladé dospělé, není určena přesná věková hranice, čtou ji i čtenáři okolo 30 let, kloube se mnoho žánrů a témat, mělo by se jednat o témata, která prožívají lidé (nejen) ve věku mládeže (šikana, smrt, láska, rodina, dospívání). Kromě reálného světa se v YA můžeme setkat i s žánry fantasy a thriller. (Novotná, 2018). [online]. [cit. 18.2.2022]. Dostupné z:

<https://blog.pointa.cz/ja-a-zanr-young-adult/>

¹³ Dostupné zde: <https://www.coobook.cz/>

¹⁴ Dostupné zde: <http://www.xyz.cz/o-nas/o-xyz/>

¹⁵ Dostupné zde: <https://www.bizbooks.cz/>

¹⁶ Dostupné zde: <https://www.cpress.cz/>

- B4U publishing¹⁷ spolupracuje se zajímavými autory a ilustrátory a tvoří netradičně vypadající interaktivní knihy s nevšedními tématy.
- Fragment¹⁸ vydává beletristická a populárně-naučná díla pro mládež, ale také učebnice a odborné knihy.
- Egmont¹⁹: zabývá se kromě jiného i young adult a new adult literaturou (mladí dospělí a takzvaní noví dospělí – 13 až 21 let). Často se jedná o fantaskní díla, která byla zfilmována či seriálově ztvárněna (Stmívání, Star Wars, Pokémon apod.)

Euromedia Group, a.s. zaštiťuje nakladatelství YOLI, které vzniklo roku 2014 a zabývá se young adult literaturou. Cílí na čtenáře ve věku mládeže. Na jejich internetových stránkách můžeme vidět výběr nejoblíbenějších knih, kam patří převážně žánry fantasy a contemporary²⁰. Knihy tohoto nakladatelství jsou zpravidla vázána měkkou vazbou (jedná se o takzvané paperbacky) a mají barevně ilustrované obálky. (YOLI, 2021)

Grada Publishing, a.s. produkuje taktéž knihy pro mládež. V sekci beletrie nabízí kategorii young adult a new adult, kde můžeme nalézt knihy převážně z produkce nakladatelství Cosmopolis, které se vydávání tohoto druhu literatury věnuje. (Grada Publishing a.s., 2021)

Knihy pro mládež se vydávají různá nakladatelství. Nejvíce takových titulů vychází z produkce společností Albatros Media, Euromedia Group a Grada Publishing. Tyto společnosti vlastní nakladatelství a značky, které se přímo specializují na dorostenecké čtenáře, a to například nakladatelství Cooboo, BizBooks a YOLI. Nejčastěji jsou beletristické tituly pro mládež řazeny do žánrové skupiny „*young adult*“ – tedy mladí dospělí.

¹⁷ Dostupné zde: <https://www.albatrosmedia.cz/c/b4u/>

¹⁸ Dostupné zde: www.fragment.cz

¹⁹ Dostupné zde: <http://www.egmont.cz/uvod/>

²⁰ Dílo, jehož děj je zasazen do současnosti, zabývá se problémy každodenního života.

9 Nejoblíbenější, nejprodávanější a nejnověji oceněné knihy pro mládež

O nejoblíbenějších knihách české mládeže neexistují nejnovější studie. Knih vychází mnoho a čtenáři pak mají větší výběr titulů, které zvolit za své nejoblíbenější. Z toho důvodu jsou jejich hlasy v různých hlasováních roztroušené a ankety vyhrávají díla, která jsou známa napříč celou českou společností. I kvůli tomuto faktoru jsme nezkoumali pouze nejoblíbenější tituly dle různých hodnocení, ale také prodejnost titulů.

Pro účely této práce jsme se obrátili i na různé městské knihovny, od kterých jsme žádali žebříčky nejpůjčovanějších knih a žánrů ve věkové kategorii mládeže a v oddělení knih pro mládež. Takovéto statistiky nám ale většina knihoven nebyla schopna nabídnout. Pouze Městská knihovna v Praze nám zaslala seznam nejpůjčovanějších knih (od roku 2020) osob narozených mezi roky 2002 a 2005 (odpovídá věku 15 až 18 let). Jednalo se o knihy povinné literatury a tudíž předpokládáme, že tituly byly půjčovány pro maturitní a jinou školní četbu a nešlo o tituly oblíbené a čtené pro svou vlastní potřebu. Z toho důvodu, že máme k dispozici pouze tento seznam, se v této kapitole kategorii půjčování knih a knihoven nevěnujeme.

9.1 Nejoblíbenější knihy pro mládež

Nejoblíbenější knihy české mládeže jsme hledali na Československé bibliografické databázi (2021), jelikož je tam dostupný žebříček nejlepších knih pro mládež, které ale často nebývají nové, a proto uvádíme roky prvních vydání děl (dále jen p.v.). Tyto knihy jsou vyhodnocovány dle uživatelského hodnocení. Nejlepší hodnocení získaly knižní série a to: *Harry Potter* J.K. Rowling (fantasy, dobrodružný; p.v. 2000), *Rychlé šípy* Jaroslava Foglara (dobrodružný, komiks; p.v. 1969), *Velké dobrodružství Pepíka Střechy* Pavla Čecha (dobrodružný, komiks; p.v. 2012), *Potom* Morrise Gleitzmana (historický román, válečný; p.v. 2017). (Československá bibliografická databáze, 2021)

Dále jsme na stejném portále zkoumali nejvíce čtené knihy, kterými jsou *Harry Potter a relikvie smrti* (p.v. 2008), *Harry Potter a Fénixův řád* (p.v. 2004), *Harry Potter a princ dvojí krve* (p.v. 2005), fantasy a dobrodružné knihy Christophera Paolini *Eragon* (p.v. 2004), *Eldest* (p.v. 2006), *Brisingr* (p.v. 2009) a *Inheritance* (p.v. 2012); *Kdo chytá v žitě* J.D. Salinger (psychologický román; p.v. 1960), *Záhada hlavolamu*

(p.v. 1941) a *Sirotčinec slečny Peregrinové pro podivné děti* (Ransom Riggs, fantasy, román; p.v. 2012). (Československá bibliografická databáze, 2021)

Dalším portálem pro porovnávání a hodnocení knih je Databáze knih (www.databazeknih.cz), kde se v žebříčku 10 nejlépe uživatelsky hodnocených knih pro děti a mládež nachází *Malý princ*, *Harry Potter* (všechny díly), *Hvězdy nám nepřály* (román pro dívky) a *Stmívání* (román pro dívky, fantasy). (Databáze knih, 2021)

Webová stránka provozována studenty Katedry informačních studií a knihovnictví Masarykovy univerzity v Brně Čtenářův sympatický rádce (www.ctesyrad.cz) uvádí seznam nejčtenějších knih napříč věkovými kategoriemi a žánry. Pro tuto bakalářskou práci jsme volili seznam nejčtenějších knih pro čtenáře staršího školního věku (14 až 16 let), kde na prvním místě je *Harry Potter a Ohnivý pohár* (fantasy), *Hobit aneb Cesta tam a zase zpátky* (fantasy), *Karolina: stručný životopis šestnáctileté* (dívčí román), *Kytice* (poezie), *Mlhy Avalonu* (báje, mýty, pověsti; fantasy), *Pán prstenů: Společenstvo prstenu* (fantasy), *Romeo a Julie* (drama), *Super koťata* (dívčí román), *Tajemný Skelling* (fantasy). (ČTESYRÁD, 2021)

Dle výzkumu *České děti jako čtenáři za doby pandemie 2021* (Richter a kol., 2021) se od roku 2017 zvýšila obliba detektivních a fantaskních žánrů. Fantasy a sci-fi čte dle výzkumu 57 % dotazovaných, dobrodružné knihy 36 %, romantické příběhy 34 %, detektivky 30 %, encyklopedie a naučné knihy 19 % a knihy o dětech a mládeži 14 % respondentů. Jako nejoblíbenější knihy byly zmíněny knižní série *Harry Potter*, *Zaklínač* (Andrzej Sapkowski, fantasy) a kniha *1984* (George Orwell, dystopický román).

Představené žebříčky oblíbených knih nám dokazují již zmíněné – tedy to, že mezi nejoblíbenější žánry patří fantasy a literatura pro dívky. Nejčtenější knihy pro mládež jsou všechny díly série s hlavním hrdinou Harrym Potterem autorky J.K.Rowling.

Tyto výsledky ale mohou být ovlivněny tím, jak dlouho dané tituly na trhu jsou. Díky tomu, že se jedná o knihy staré cca dvacet let, hodnotilo je více uživatelů a můžou mít vyšší hodnocení i díky počtu hodnotitelů. Z tohoto důvodu uvádíme další knihy, které byly nominovány na získání ocenění Zlatá stuha²¹ či Magnesia litera²², ale také

²¹ Zlatá stuha je: „každoročně udělována tvůrcům nejlepších knih pro děti a mládež vydaných v českém jazyce“ [online] [cit. 25.12.2021]. Dostupné z: <http://www.zlatastuha.cz/souteze>

²² Magnesia litera: „Nejdůležitějším úkolem výročních knižních cen Magnesia Litera je propagovat kvalitní literaturu a dobré knihy. A to bez omezení a bez ohledu na žánry. Stejnou pozornost si zaslouží spisovatelé, básníci překladatelé, nakladatelství i vědci a teoretici. (...) Aby se předešlo příliš úzké

nejprodávanější a nejlépe hodnocené knihy nakladatelství zaměřených na literaturu pro mládež.

9.2 Oceněné knihy pro mládež

V literární části ocenění Zlatá stuha pro rok 2020 v kategorii beletrie pro mládež byly nominovány následující tituly: *Já, Finis* (knihy Václava Dvořáka oceněna i Magnesii literou pro rok 2021 v kategorii Kosmas cena čtenářů; fantasy); *Psí dny* (Jana Jašová, dobrodružná kniha, jež zvítězila v literární části soutěže v kategorii: Původní česká a slovenská tvorba: beletrie pro děti a mládež); komiksu *Žeberův odkaz* (jedná se o druhý díl dobrodružné série autora Davida Jana Žáka); *Sydney: My dva z B.* (kniha autorky Terezy Horváthové vyprávějící o nelehkém životě chlapce); *S Komenským do* (vítězná kniha Zlaté stuhu v literární části kategorie Literatura faktu pro děti a mládež autorky Kláry Smolíkové). (Zlatá stuha, 2021)

Ocenění Magnesia litera za knihu pro děti a mládež roku 2021 získal dobrodružný titul Bogdana Trojaka *Safíroví ledňáčci a Glutaman*. Nominovány byly ještě následující knihy: *Sydney: My dva z B.* Terezy Horváthové, *Rozára a Černý Petr čili O větrných mlýnech* (dobrodružný fantasy příběh Radka Malého). (Magnesia litera, 2021)

9.3 Nejprodávanější knihy pro mládež

V České republice se nachází několik maloobchodních řetězců, které se zaměřují na prodej knih. V této části práce budeme zkoumat internetové stránky těchto prodejen. Zaměříme se na pět řetězců s největším počtem prodejen a vybereme v nich nejprodávanější knihy pro mládež. Každé knihkupectví definuje pojem *mládež* jinak a je možné, že do kategorie „pro mládež“ mohou zahrnovat i knihy pro mladší či starší čtenáře. Uvedená knihkupectví mohou mít taktéž jiný sortiment zboží. Pro potřeby této práce ale můžeme s knihami z těchto knihkupectví a jejich zařazením knih do kategorií pracovat. Vzhledem k období psaní bakalářské práce mohou být žebříčky nejprodávanějších knih ovlivněny například i vánočním prodejem. Žebříčky byly

specializaci, vítěze v kategoriích Litera pro objev roku a Magnesia Litera – Kniha roku vybírá 300 oslovených lidí z knižní branže: od univerzitních badatelů až po knihovníky a knihkupce.“ [online] [cit. 25.12.2021]. Dostupné z: <https://www.magnesia-litera.cz/o-litera/>

v průběhu tvorby práce kontrolovány a ve větším měřítku se knihy neměnily. Pro účely práce nám vystačí.

Nejvíce prodejen (61) má knihkupectví Kanzelsberger²³, na jehož internetových stránkách www.dumknihy.cz jsou v sekci s názvem *Pro děti a mládež* mezi nejprodávanějšími tituly následující: *Vánoční prasátko* (J.K.Rowling, fantasy), *Deník malého poseroutky 16 – Velká šance* (Kinney Jeff, dobrodružný komiks), *Pohádky na dobrou noc* (dětská kniha bez uvedeného autora), *Hraničářův učeň 16 – Útěk z Falaise* (Flanagan John, fantasy), *Agnes a Zakázaná hora* (Hurdová Veronika, fantasy) a *Prašina* (Matocha Vojtěch, dobrodružný sci-fi román). Mezi nejlépe hodnocenými knihami na těchto internetových stránkách jsou: *Atlas sportu* (Mariani Federico), *Navždy s láskou Lara Jean* (Hann Jenny, romantický příběh), *Čarodějův učeň* (Preussler Otfried, fantasy), *Klub záhad: Démon ticha* (Brezina Thomas, detektivní příběh) a série knih s hrdinou Harrym Potterem.

Druhým nejrozšířenějším knihkupectvím jsou Levné knihy²⁴ (56 prodejen), kde v sekci beletrie – young adult mezi nejprodávanější patří: *Snílek Neznámý* (Taylor Laini, fantasy), *Třpytivý dvůr* (Mead Richelle, fantaskní dívčí román), *Krverůž* (Howar A., G.; fantaskní dívčí román), *Ohnivá ostří* (Hlaváčková Kristina, fantasy) a *Smrtelné stroje* (Reeve Philip, sci-fi).

S 39 prodejny jsou Knihy Dobrovský²⁵ na třetím místě. V sekci *Knihy pro mládež* se mezi neprodávanějšími objevily tituly: *Harry Potter a Kámen mudrců* (viz výše), *Třináctý odstavec – Ztrát a nálezy* (Hannibal James, fantasy), *Bradavická knihovna – dárkový box* (Rowling Joanne, fantasy), *Harry Potter 1-7 dárkový box* (Rowling Joanne, fantasy), *Bajky barda Beedleho* (Rowling Joanne, fantasy).

Jako další jsou oblíbené knihkupecké řetězce Kosmas a Luxor²⁶ (36 prodejen). Luxor spadá pod Euromedia Group (EMG): „největší firma podnikající v rámci knižního trhu v České republice“²⁷. (Císař a kol., 2021, s. 15). Nejprodávanějšími knihami pro mládež v rámci internetových stránek tohoto knihkupectví jsou: *Verše potrhle* (Ledecký Janek,

²³ Informace čerpány 25.12.2021 z: https://www.dumknihy.cz/pro-deti-a-mladez?sort=user_rating&order=desc

²⁴ Informace čerpány 25.12.2021 z: <https://www.levneknihy.cz/knihy-pro-mladez/nejprodavanejsi/29/149/h-256s40/>

²⁵ Informace čerpány 25.12.2021 z: <https://www.knihydobrovsky.cz/knihy-pro-mladez?sort=8>

²⁶ Informace čerpány 25.12.2021 z: <https://www.luxor.cz/products/knihy-pro-deti-a-mladez-pro-teenagery>

²⁷ Citace z dokumentu *Zpráva o českém knižním trhu 2020/2021* Svazu českých knihkupců a nakladatelů

poezie pro děti), *Dvůr trnů a růží BOX 1-3* (Maas J. Sarah, fantasy), *Sliz* (Walliams David, Ross Tony; fantasy), *Z krve a popela* (Armentrout Jennifer, fantasy), *Harry Potter (Jonny Duddle) box 1-7* (viz výše).

Jako poslední knihkupectví uvádíme Kosmas²⁸, jelikož další mají 11 a méně prodejen a jedná se o menší knihkupectví, která nemají tolik knih pro námi sledovanou věkovou kategorii. Nejprodávanějším titulem pro mládež v knihkupectví Kosmas je *Nicky & Věra* Petra Síse (kreslená kniha o holocaustu), dále se hojně prodávají knihy: *Vánoční prasátko* (viz výše), *Prašina* (viz výše) a *Agnes a zakázaná hora* (viz výše). Posledním titulem z pěti nejprodávanějších knih pro mládež je nebeletristická a nepřiběhová kniha. Jedná se o *Cvičebnici ZSV Scio 2021/22: Oficiální průvodce přípravou na test*.

Závěrem kapitoly docházíme k faktu, že prodejnost titulů, žebříčky nejoblíbenějších knih, ale i knihy oceňované porotou potvrzují výsledky výzkumů, že mládež čte nejraději fantasy žánr literatury, dále pak jsou oblíbené dobrodružné knihy a dívčí romány. Ve většině knih jsou hlavní hrdinové stejného (podobného) věku jako čtenáři, čímž dochází k potvrzení toho, že věková skupina mládeže má ráda knihy s hrdiny, se kterými se může ztotožnit.

²⁸ Informace čerpány 25.12.2021, dostupné z: <https://www.kosmas.cz/knihy/kategorie/87/dospivajici-mladez/?sortBy=prodej>

10 Projekty na podporu čtenářství a další propagace literatury

Tato kapitola je věnována projektům, které se zabývají podporou čtenářství, a to zejména ve věkové kategorii starších dětí a mládeže. Cílem projektů je popularizovat četbu a inspirovat mladé osoby k tomu, co by mohly číst. Mnoho projektů se zaměřuje na podporu čtenářů začátečníků, na vytvoření si čtenářského návyku apod. Dále se v kapitole věnujeme i propagaci čtení a literatury na internetu, a to skrze bookstagramy a literární podcasty.

Pojem bookstagram vznikl přidáním anglického slova book (kniha) před název sociální sítě Instagram (sociální síť primárně určená ke sdílení fotografií a krátkých popisků). V překladu je to tedy knižní Instagram. Jedná se o profil, který se zaměřuje na knihy a četbu. Tvůrci přidávají (ve většině případů) graficky zajímavé příspěvky o knihách, recenzují díla, dávají knižní doporučení a tipy, komunikují s jejich sledujícími a snaží se je inspirovat ke čtení. Příspěvky povětšinou vypadají tak, že hlavním bodem je fotka knihy a k ní je přidán kratší popis. Tato aplikace má omezený počet znaků a tvůrci se tedy nemohou rozepsat. Tito tvůrci se nazývají bookstagrameři.

Dalším pojmem je podcast, který pedagogický psycholog a publicista Rudolf Kohoutek v internetovém slovníku cizích slov ABZ definuje následovně: „*Metoda šíření informací pomocí jednotlivých navazujících sad zvukových, audio či video záznamů.*“²⁹ V případě literárních podcastů se jedná o audio nahrávky týkající se literatury (spisovatelů, tipů na čtení, různých žánrů; doporučení, jak se ve čtení zlepšit atd.). Za literárními podcasty stojí buď milovníci čtení, nebo i vystudovaní bohemisté, či lidé pracující v tomto odvětví. Podcast je lepší pro toho, kdo rád poslouchá mluvené slovo a rád se dozvídá nové informace. Tvůrcům (podcasterům) to pak nabízí možnost sdělit více informací a být detailnější než v instagramových příspěvcích.

Pro námi zvolenou věkovou kategorii „*digitálních domorodců*“ (viz Trávníček, 2017) jsou (dle našich předpokladů) právě bookstagramové profily a literární podcasty zajímavější a mohou být v šíření literatury a čtecích návyků nápomocnější než klasické

²⁹ KOHOUTEK Rudolf in *Slovník cizích slov ABZ*. [online] [cit. 11.1.2022]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/podcast>

projekty probíhající v reálném světě a ne online. I přesto ale v následujících podkapitolách uvedeme několik projektů na podporu čtení, které by mohly mládež ke čtení inspirovat.

10.1 Čtení pomáhá

Projekt Čtení pomáhá³⁰ cílí na školáky a jejich povinnou četbu. Čtení propojuje s dobročinnou činností. Pokud žák přečte knihu ze seznamu, jenž je zveřejněn na stránkách tohoto projektu, může vyplnit test a za jeho správné splnění dostane na konto padesát korun, které může věnovat jedné z organizací či potřebné osobě.

Knihy jsou rozděleny do věkových kategorií dle věku čtenáře (1. až 5. třída, 6. až 9. třída střední škola) a jsou vybírány odbornou porotou, ve které jsou dramatik, herec, textař a scenárista Zdeněk Svěrák; moderátor, skladatel, zpěvák a herec Marek Eben; spisovatelka Alena Ježková; písničkář, textař, básník, spisovatel a předseda Českého centra Mezinárodního PEN klubu Jiří Dědeček; učitel Martin Valášek a donátor a iniciátor projektu Martin Roman.

10.2 Čte_Sy_Rád

Čtenářův sympatický rádce³¹ je projekt studentů Kabinetu informačních studií a knihovnictví Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, kteří spolupracují i s Ústřední knihovnou Filozofické fakulty univerzity. Projekt je financován Ministerstvem kultury České republiky.

Tento rádce se snaží čtenářům poskytnout inspiraci pro to, co číst, a to skrze žebříčky knih. Můžeme zde najít knihy, které doporučují známé osobnosti, oceněné knihy, nové tituly, nejprodávanější knihy a nejčtivější díla napříč žánry.

10.3 LiStOVání

Principem projektu *LiStOVání*³² je scénické čtení. Tento projekt funguje již od roku 2013. Každý měsíc jsou představeny různé knihy, které pak slavné osobnosti interpretují

³⁰ Informace o projektu dostupné z internetových stránek: <https://www.ctenipomaha.cz/cs/o-projektu>

³¹ Informace o projektu dostupné z internetových stránek: <http://www.ctesyrad.cz/o-projektu-ctesyrad>

³² Informace o projektu dostupné z internetových stránek: <https://www.listovani.cz/onas/co-je-listovani>

v podobě scénického čtení. Interpret se v hodinovém představení snaží ztvárnit nejen text díla, ale také vystihnout jazyk autora a atmosféru děje.

Projekt má své stálé scény, na kterých působí. Jedná se o Hadvadlo a Redutu v Brně, Divadlo Minor v Praze, Jihočeské divadlo v Českých Budějovicích, dále pak v Olomouci, Slaném, Trutnově a Prostějově. Mimo tyto stálé instituce se čtení odehrává na středních školách, ve veřejných knihovnách a v menších divadlech.

10.4 Rosteme s knihou

Kampaň *Rosteme s knihou*³³ vznikla roku 2005 a je financována Ministerstvem kultury České republiky. Organizátorem je sdružení Svaz českých knihkupců a nakladatelů. Kampaň se snaží působit nejen na děti, ale i na rodiče. Organizuje knižní výstavy, besedy s autory, ankety, čtenářské soutěže apod. Její součástí je několik projektů, a to například:

- *Dny dětského čtení* (děti jsou vyzvány, aby přečetly rodičům, kamarádům, známým úryvek z jejich oblíbené knížky. Při čtení si mají pořídit fotografii, video, či nějak jinak kreativně představit, co rodičům četly, výsledek tvoření mají zaslat autorům projektu a ti vyhodnotí nejkreativnější ztvárnění.)
- *Souboj čtenářů* (soutěž pro žáky 6. tříd. Neodpovídá námi vybrané věkové kategorii, proto se jí nebudeme dále věnovat).
- *Čtenář na jevišti* (pro děti a mládež, kteří se věnují literárně-dramatickým činnostem. Cílem projektu je to, aby mládež četla nahlas. Nejde o to, aby byl text zapamatován, ale o to, aby dospívající dokázali knihy předčítat a zdramatizovat.)

10.5 Humbook

Platforma společnosti Albatros Media a.s. zaměřující se na young adult literaturu, jež si vytvořila vlastní značku. Projekt³⁴ existuje díky skupině mladých čtenářek young adult literatury, jejichž cílem je převážně na svých sociálních sítích a na YouTube popularizovat knihy pro danou věkovou kategorii. Dále v souvislosti s touto značkou vznikají různé akce, jako například HumbookFest, kde mají čtenáři možnost setkat se nejen s českými autory, redaktory a překladateli young adult literatury, ale také soutěžit

³³ Informace o projektu dostupné z internetových stránek: <https://www.rostemesknihou.cz/projekty-kampane/>

³⁴ Informace o projektu dostupné z internetových stránek: <https://www.humbook.cz/projekt/humbookfest/>

o různé ceny, poslouchat besedy a účastnit se dalších doprovodných programů zaměřené na jejich věkovou kategorii.

Další akcí je HumbookStage, která probíhala například v rámci veletrhu Svět knihy. Opět zde měli čtenáři možnost potkat se s autory, redaktory, blogery a známými osobnostmi knižního světa. HumbookStage se koná vždy společně s jinou akcí.

Kromě těchto akcí přišla společnost Humbook také s mobilní aplikací Storki, kterou sám tým tvůrců popisuje takto: „*Storki jsou ideální nejen pro chvíle, kdy není dost času na knihy. V chat fiction se vše odehrává jen skrze krátké zprávy, které si mezi sebou postavy posílají. S každým ťuknutím se ti odhalí další kousek příběhu. Uvidíš, nebudeš moci přestat. (...) Aplikaci Storki přináší Humbook, projekt pro všechny milovnice a milovníky young adult literatury, žánrů jako je fantasy, sci-fi nebo contemporary romance. V appce najdeš příběhy z pera spisovatelů a spisovatelek, blogerů i svých kamarádů a kamarádek.*“³⁵ Jedná se tedy o aplikaci, kterou si může stáhnout každý, kdo má telefon s připojením k internetu a možnost stahovat si aplikace. Používat ji může kdokoliv: původce i koncový čtenář. Na Storki totiž mohou čtenáři najít mnoho (netradičním způsobem napsaných) povídek, ale zároveň tam osoby s ambicí psát tvoří příběhy a vytvářejí své texty. I přesto, že jsou příběhy psány formou okének jako při konverzaci na telefonu, vznikly z ní již dvě young adult knihy (k 11. lednu 2022) autorky Olgy Zbranek Biernátové alias Nofreusernames. V obou případech se jedná o literaturu pro dívky.

10.6 YOLI

Již v kapitole o nakladatelstvích je zmíněno, že pod společnost Euromedia Group, a.s. spadá i nakladatelství YOLI, které se zaměřuje na literaturu pro mladé dospělé (young adult) a snaží se je v četbě podporovat různými soutěžemi o knihy, výzvami, ale také akcemi, kterými jsou například soutěže (ke dni 11.1.2022 byla poslední zveřejněnou akcí na jejich webových stránkách povídková soutěž, do které se zájemci mohli zapojit tím, že napsali strašidelnou povídku. Akce se konala od 23.11.2021 do 31.1.2022), YOLI piknik, nebo třeba akce Čteme s YOLI.

³⁵ Google play. Storki: Chat fiction příběhy. [online] [cit. 11.1.2022]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=cz.pixelfield.storki&hl=cs&gl=US>

YOLI Piknik³⁶ se uskutečňuje na konci léta, jelikož začal jako poprázdňinové loučení se s létem pro knihomoly. Od roku 2016 proběhl zatím třikrát, a to v pražských parcích. Na pikniku se scházejí knihomolové, ale také známé osobnosti českého bookstagramu. Čtenáři mají možnost se setkat s osobami, které stojí za jejich oblíbenými instagramovými profily, navázat nová přátelství a kontakty, vyměňovat si zážitky z četby, inspirovat se a prožít příjemný den venku.

Čteme s YOLI³⁷ je akce probíhající na instagramovém profilu nakladatelství YOLI (@yoli.cz). Vždy je určen víkend v měsíci, který bude věnován jedné z young adult knih. Název titulu i víkend, kdy akce probíhá, jsou pak propagovány na již zmiňovaném profilu, kde se v daném období objevují příspěvky o vybrané knize. V určený víkend někdo ze členů tohoto nakladatelství čte knihu s jejich sledujícími a povzbuzuje je tím, že jim pravidelně zveřejňuje, na které stránce zrovna je a nabízí následnou diskuzi po dočtení knihy, kde si čtenáři mohou sdělovat své postřehy, dojmy apod. Tato akce probíhala od července roku 2019 do října roku 2021 víceméně pravidelně každý měsíc a stala se sledujícími zmiňovaného profilu velmi oblíbenou.

10.7 Bookstagram

Bookstagram je produkt influencerů, kteří v některých případech provádějí placený influencer marketing. K vysvětlení tohoto slovního spojení je důležité pochopit význam slova „*influencer*“, jež vychází z anglického „*influence*“ – tedy vliv. Internetový slovník cizích slov *Infoz.cz* tento pojem vykládá následovně: „*Vlivní uživatelé internetu, kteří umí pomocí vytvářeného obsahu, vybudovaných kontaktů a širokého publika sledujících úspěšně ovlivnit velkou skupinu dalších uživatelů internetu. Velký potenciál mají v marketingové oblasti, protože dokážou komerční sdělení poslat do vhodné komunity důvěryhodným a přirozeným způsobem. Snaží se přitom, aby sdělení nebylo vnímáno jako prvoplánová reklama, ale tip či doporučení influencera na základě vlastních zkušeností.*“ (Infoz.cz, 2021)

Knižní influencer marketing tedy provádí influenceři, kteří jsou za svou propagaci knih placeni či jinak odměňováni. V námi sledovaném případě se jedná o propagaci na sociální síti Instagram. Influenceři jsou oslovováni firmami, nakladatelstvími nebo autory knih,

³⁶ Informace o YOLI akcích (piknik, soutěže) dostupné z: <https://www.yoli.cz/novinky/>

³⁷ Informace dostupné z instagramového profilu @yoli.cz

pokud nabídku přijmou, danou knihu vyfotí a propagují na svém profilu a krátce o ní poreferují.

Na Instagramu je více druhů profilů, které knihy propagují. Prvním typem je klasický bookstagram – tedy celý profil dané osoby stojí na knihách. V některých případech neznáme ani identitu tvůrce. Tyto profily jsou slavné právě tím, že se primárně věnují literatuře. Dále jsou knihy propagovány celebritami, které běžně na svém profilu sdílí každodenní starosti a jednou za čas zmíní i nějaké nakladatelství či knihu. Dále existují i profily nakladatelství a knihkupectví, které referují o svých knihách.

Nejznámější knižní instagramové profily zaměřující se na literaturu pro českou mládež jsou uvedeny níže. Data počtu sledujících byla kontrolována 11.1.2022:

- *@luciezel* s 92,5 tisíci sledujícími – na svém profilu sdílí nejen knihy, ale i střípky z jejího osobního života. Také přidává příspěvky zaměřené na feminismus a literární historii.
- *@humbook* – o tvorbě Humbook týmu je uvedeno již výše. Profil slouží především k upoutávkám na young adult knihy a propaguje své vlastní akce. Tento účet sleduje před 29,4 tis. jiných profilů.
- *@cojezoe* – popularizátorka klasické literatury a českých autorů. Snaží se zpřístupňovat a zajímavým způsobem podat informace o českých autorech 19. století. Má 21,5 tisíc sledujících.
- *@rads_i_knihu* – 16,8 tisíc sledujících, dříve byla hlavní tvář Humbook týmu. Dnes propaguje literaturu pouze sama za sebe.
- *@mlovesreading* s deseti tisíci sledujícími, pracuje v Humbook týmu, ale i přesto se věnuje svému bookstagramovému profilu.
- *@klariny.knihy* s 9,3 tisíci sledujícími, je mimo jiné také daberkou a tuto práci na svém profilu sdílí také.
- *@penny_and_books* sleduje 9 tisíc uživatelů. Autorka pracuje pro nakladatelství YOLI, ale prezentuje knihy i jiných nakladatelství společnosti Euromedia Group.
- 8 tisíc sledujících má *@nofreeusernames*, což je hlavní členka Humbook týmu, ale také spisovatelka young adult dívčích románů z aplikace Storki, které vyšly i v tištěné verzi.

Všechny výše zmíněné účty mají společné to, že jsou primárně zaměřené na literaturu, ale není jejich pravidlem, že se zabývají výhradně tímto tématem. Každá z autorek

alespoň z části sdílí na svém bookstagramu i svůj život. Existují i další účty, které mají od pár desítek po několik tisíc sledujících. Ty novější a „mladší“ mají ale velkou konkurenci a je tedy těžší se dostat do povědomí tolika lidí. Díky vyšším počtům sledujících dostávají tyto bookstagramy možnosti na spolupráce, dostávají recenzní výtisky knih, vidí do zákulisí propagace a reklamy knih a knihkupectví.

10.8 Literární podcasty

Mnoho bookstagramerů, pracovníků v nakladatelstvích a redakcích a dalších nadšenců do literatury tvoří literární podcasty. Jedná se o zvukové záznamy, které tvůrce nahraje na internet a posluchači si tak mohou dané stopy přehrávat kdykoliv chtějí. Pověštinou jsou tyto nahrávky dostupné v různých aplikacích, ke kterým je možné dostat se zdarma. Někteří tvůrci podcastů dělají různé série, povídaní na pokračování, či mají pokaždé jiné téma. Posluchači si tak mohou vybírat epizody, které zrovna chtějí slyšet. Pravidelnost zveřejňování ani délka jednotlivých epizod nemají pevně daný řád. Záleží na každém. Dle audiolibrixu (webové stránky zabývající se zvukovým obsahem na internetu) mají podcasty v průměru 30–60 minut. (Schultze, 2018)

Knižních a literárních podcastů je v České republice mnoho. Autoři podcastů k této platformě přecházejí z Instagramu, kde mají základnu svých fanoušků a podcast tam i propagují. K nejznámějším tvůrkyním knižních podcastů patří nejsledovanější bookstagramerky. Jednou z nich je Lucie Zelinková (@luciezel) a její podcasty: *15 minut o knihách* a *Mileniálky čtou* (dříve *Knižní pitevna* a *Literární disko*), který vydává se svou kolegyní Karolínou Maxovou (nyní je ale jejich činnost pozastavena). Náplní epizod zmíněných podcastů bývá povídaní o různých knihách, knižních novinkách, také o ženské a feministické literatuře apod. Karolína Zoe Maxová (@cojezoe) má také svůj vlastní podcast, a to *Literární hysterii*, ve které se baví o spisovatelích, studiu bohemistiky, o poezii na Instagramu, ale i o dalších knihách. Autorka instagramového profilu @klariny.knihy Klára Nováková vydává *Klárin podcast*, kde dává tipy na knihy, ale i filmy a seriály. Dalším oblíbeným podcastem je *Neplecha ukončena*, jež se věnuje knihám s hlavním hrdinou Harrym Potterem. Z bookstagramerů, tvořících zvukové záznamy můžeme zmínit Markétu Forejtovou (@endlessbibliophile) – *Knihovory*, Moniku Seidlovou (@iambookoholic) – *Dvacítka*.

Zajímavé pořady, za kterými nestojí jen jedna osoba, ale spíše firma/společnost, jsou například: Na potítku, ve kterém autoři rozebírají díla, přednáší o literární historii apod., dále pak pořad Českého rozhlasu Plus – *Knihy, na které vám nezbyl čas*, své podcasty vydává i Knižní klub, Ikar (*Knižní kompas*), Martinus (*Martinus podcast*), Audiolibrix (*Audionovinky*) a třeba i studenti Jazykové a literární kultury Univerzity Hradec Králové (*Je Libo Knihu*) a další.

Obecně mají podcasty instagramových tvůrců více posluchačů než ty, které tvoří rádia (např.: *Liberatura* rádia *Radio Wave*; v prosinci 2021 byla činnost tohoto podcastu ukončena) a knihkupectví. Tvůrci podcastů slavní z jiných činností (sociální sítě, veřejně známe osobnosti, celebrity atd.) mají více posluchačů, jelikož mají vyšší základnu fanoušků. Také mohou být jejich podcasty oblíbenější z toho důvodu, že posluchači mají rádi osobnost tvůrce a doufají, že se o nich skrze jejich audio tvorbu dozvědí více informací.

Pro tvůrce podcastů, kteří nejsou slavní z jiných činností, je velmi těžké si najít své fanoušky a vytvořit si základnu stálých posluchačů. Proto existuje mnoho podcastů, které nemají tak velký počet posluchačů.

Díky podcastům zaměřeným na literaturu se šíří povědomí o knihách. Ti, kteří epizody poslouchají spíše kvůli tomu, že mají rádi daného tvůrce a knihy nebyly jejich zálibou, mohou tyto podcasty inspirovat a navnadit na čtení. Je to tedy ideální způsob na propagaci literatury mezi mladými lidmi.

11 Literární podcast *Je Libo Knihu*

Literární podcast *Je Libo Knihu* je tvořen skupinou jednoho studenta a 9 studentek třetího ročníku oboru Jazyková a literární kultura na Univerzitě Hradec Králové a do této práce byl zahrnut z toho důvodu, že v kolektivu jeho tvůrců je i autorka této bakalářské práce. Součástí praktické části práce bude nahrání epizody o nejnovějších knihách pro mládež.

Pro pojmenování projektu *Je Libo Knihu* (zkratka: JLK) vycházeli studenti z názvu jimi studovaného oboru Jazyková a literární kultura (zkratka: JLK) a z toho, čemu se má podcast věnovat: knihám. Počáteční písmena slov v názvu se píší velká z toho důvodu, aby bylo zřejmé, že název je odvozen dle zkratky JLK.

Jedná se o studentský projekt, jelikož nápad vznikl na základě úkolu, který studenti dostali v hodině *Teorie a praxe médií*, ve kterém měli vymyslet projekt, jež by podpořil zájem o literaturu. Studenti k tomu, že se chtějí věnovat právě podcastu a bookstagramu dospěli začátkem října roku 2021. V listopadu vyšla první epizoda podcastu a o měsíc dříve byl spuštěn doprovodný instagramový profil *@jeliboknihu*. S koncem zimního semestru (tedy koncem ledna 2021) skončila i jejich školní povinnost s projektem, ale studenti měli dobré ohlasy a tvorba je bavila, tak se rozhodli s projektem pokračovat (tentokrát již tedy bez školní povinnosti, ale pouze na bázi dobrovolnosti).

Na instagramovém profilu *@jeliboknihu*, kam autoři přidávají recenze, tipy na knihy, zajímavá fakta a další podobné příspěvky, vytvořili i projekt „Putovní kniha“. Cílem této akce je podpořit touhu získat knihu, začíst se do ní a poslat jí (například i se svými poznámkami v ní) dál.

V epizodách podcastu se studentky a student střídají, obměňují skupinky, ve kterých díly nahrávají. Každá epizoda má své určité téma, kterému se věnuje. Jedná se o autory, knihy s určitou tematikou, maturitní četbu, ale i rady, doporučení a tipy související se čtením.

Skupina autorů spolupracuje s *Centrem uměleckých aktivit* v Hradci Králové, na jejichž stránkách o podcastu vyšel článek. Také byl zástupce projektu *Je Libo Knihu* díky této spolupráci pozván do ranního vysílání hradeckého Českého rozhlasu, kde studentka a spoluautorka projektu Anna Sečová hovořila o knihách, záměrech, problémech apod. Na základě tohoto rozhovoru dostali autoři zprávu od učitele, který svým studentům právě tento podcast doporučuje a dalších pozitivně znějících zpráv.

Za 4 měsíce působení (k 18.2.2022) vyšlo 15 epizod, které mají dohromady přes 1 300 přehrání. Na instagramovém profilu má skupina přes 700 sledujících, kterých počet se každý den zvyšuje. Mohlo by se tedy jednat o slibný projekt, který napomáhá k podpoře čtenářství nejen české mládeže.

12 Inspirace mládeže při výběru knih na Instagramu a v literárních podcastech

Praktická část bakalářské práce „*Projekt na podporu čtenářství*“ zjišťuje, zda se mládež inspiruje při výběru knih v literárních podcastech a na knižních instagramových profilech. Tohoto zjištění docílíme tím, že autorka práce nahraje epizodu podcastu o nově vydaných knihách pro mládež, a tu následně bude propagovat na instagramovém profilu studentského projektu *Je Libo Knihu* (@jeliboknihu), který se snaží podpořit mladé lidi ve čtení. Zaměřují se převážně na dívčí publikum jejich věku (tedy 17 až 24 let). Projekt *Je Libo Knihu* je blíže specifikován v jedné z předešlých kapitol.

Dále pak autorka vytvoří dotazník, jehož prostřednictvím bude zkoumat inspiraci mládeže k výběru knih na sociální síti Instagram a v literárních podcastech. Dotazníky (společně s odkazem na epizodu *Nejnovější knihy pro mládež* podcastu *Je Libo Knihu*) budou zaslány i na střední školy spolupracující s pedagogickou fakultou Univerzity Hradec Králové, kde se vyskytují osoby v námi požadovaném věku, a to 15-19 let. Jednalo se o střední školy: Gymnázium Boženy Němcové v Hradci Králové, Biskupské gymnázium Hradec Králové, Gymnázium J.K. Tyla v Hradci Králové, Střední odbornou školu veterinární Hradec Králové, Hotelovou školu Hradec Králové, Obchodní akademii Hradec Králové, Gymnázium Aloise Jiráska v Litomyšli, Gymnázium a SOŠPg v Nové Pace a Evropskou obchodní akademii a střední odbornou školu v Děčíně. Dotazníkové šetření zkoumá, jaký vliv má sociální síť Instagram a literární podcasty na čtenáře, tedy jak moc se nechají ovlivnit lidmi, které v osobním životě neznají. Průzkum probíhal i mezi sledujícími instagramového profilu @jeliboknihu.

12.1 Problematika kulturního projektu: nahrávání literárního podcastu

Literární podcast autorka nahrála a zveřejnila skrze instagramový profil *Je Libo Knihu* zabývající se podporou čtenářství. Tento studentský projekt je popsán v jedné z předchozích kapitol.

Postup tvorby epizody literárního podcastu probíhá v kolektivu autorů projektu *Je Libo Knihu* následovně:

- vymyšlení tématu
- analýza dostupných informací o tématu a analýza konkurenčních kanálů
- vlastní příprava – vyhledávání informací a tvorba scénáře
- nahrání epizody v nahrávacím studiu
- postprodukce (sestříhání a nahrání na webovou platformu)
- vydání epizody
- propagace na Instagramu
- tvorba dalších materiálů souvisejících s tématem v aktuální epizodě

12.2 Výběr tématu, tvorba scénáře

Pro epizodu jsme zvolili téma, které by mohlo zaujmout mladé čtenáře a inspirovat je k četbě knih – *Nejnovější knihy pro mládež*. Knihy jsme vybírali dle poznatků z teoretické části bakalářské práce. Voleny byly tituly, které spadají do nejčtenějších žánrů české mládeže, tedy převážně fantasy a romantické knihy, dobrodružné knihy a thrillery/horory. S těmito poznatky jsme udělali rešerši v edičních plánech nakladatelství *CooBoo*³⁸, *Fragment*³⁹, ale také z videa⁴⁰ společnosti *Albatros Media* (projektu *Humbook*), kde vedoucí projektu Olga Zbranek Biernátov (vystupuje pod přezdívkou *Nofreusername*) představuje nejnovější knihy pro únor roku 2022, v neposlední řadě byl součástí příprav na tuto epizodu i poslech jiných podcastů – v tomto

³⁸ CooBoo: Ediční plán na první půlku roku 2022. [online] [cit. 24.2.2022]. Dostupné z <https://www.cooboo.cz/aktualita/edicni-plan-na-prvni-pulku-roku-2022/>

³⁹ Fragment: Ediční plán jako 2022. [online] [cit. 20.2.2022]. Dostupné z: <https://www.fragment.cz/aktualita/edicni-plan-jaro-2022/>

⁴⁰ Humbook: Únorová online merenda, nahráno v únoru 2022. [online] [cit. 20.2.2022]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=AX1C-WMSzDU>

případě se jednalo o podcast *Knihovory*, který tvoří Markéta Forejtová (Instagram: @endlessbibliophilie) a jeho epizodu „Čtyři skvělé knihy, které teprve vyjdou“.

Z představených zdrojů byly vybrány knihy, které odpovídaly nejoblíbenějším žánrům české mládeže. V epizodě jsou představeny knihy: *Ranhojička – Královna rebelů* (Lynerre Noniová, fantasy), *To není můj problém* (Ciara Smyth, young adult contemporary), *Někdo jako ty* (Estelle Maskame, romantická kniha), *Nejdražší Josephine* (Caroline George, historický román), *Ztraceni v čase* (Petra Braunová, dobrodružná kniha, sci-fi pro děti), *Všechna ta těla* (Kendare Blake, thriller), *Dvůr stříbrných plamenů* (Sarah J. Maas, fantasy), *Rudá tygřice* (Amelie Wen Zhao, fantasy), *Kouzlo obsidiánu* (Petra Martíšková, romantické fantasy).

Při výběru knih bylo velmi těžké najít beletristická díla pro chlapce ve věkové kategorii mládeže. Z toho důvodu bylo vybráno více knih žánru fantasy, thriller a dobrodružný román. Tyto tituly by mohly zaujmout i chlapecké posluchače. Ze složení fanoušků projektu *Je Libo Knihu* vyplývá, že instagramový profil (@jeliboknihu) i podcast *Je Libo Knihu* sledují a poslouchají převážně dívky, a proto bylo vybráno více knih právě pro dívčí publikum ve věku mládeže. Dle statistik, které uvádí Instagram je 84,7 % (21.3.2022) sledujících profilu @jeliboknihu ženského pohlaví a statistiky internetové platformy *anchor.fm*, kde je podcast publikován uvádí, že 83 % (21.3.2022) posluchačů jsou dívky. Chlapci si ve většině případů o knihách nepovídají, a proto si myslíme že by nechtěli poslouchat ani literární podcasty.

I přesto, že z poznatků uvedených v teoretické části víme, že větší problém je se čtenářstvím chlapců než se čtenářstvím dívek, rozhodla se autorka svým projektem oslovit převážně dívčí publikum. Nemyslí si totiž, že by byla dostatečně autoritativní a zároveň inspirativní pro chlapce ve věku mládeže, ti totiž dávají přednost maskulinním autoritám. Pro podporu čtenářství chlapců tohoto věku by se tedy do osvěty knih měli zapojit převážně mužští jedinci, které tito chlapci považují za své vzory.

12.3 Nahrávání a postprodukce

Po přípravě scénáře (viz příloha A) je na řadě nahrání samotné epizody. Projekt *Je Libo Knihu* podporuje *Centrem uměleckých aktivit Impuls* v Hradci Králové, které poskytuje své prostory pro nahrávání podcastu. V tomto centru má studentský projekt *Je Libo Knihu*

vyhrazená čtvrtední dopoledne pro nahrávání epizod ve speciálně zařízené místnosti. Tato místnost je odzvučená, jsou v ní k dispozici mikrofony, počítače, diktafon apod. Za pronájem nahrávacího studia studenti neplatí, a to z toho důvodu, že se jedná o školní projekt. Pokud bude k nahrávání docházet i po skončení školní docházky, bude nejspíše účtována základní sazba. Této finanční zátěži ale kulturní projekt k bakalářské práci *Projekt na podporu čtenářství* nepodléhá.

Po nahrání epizody dochází k postprodukčním úpravám. Jedná se především o stříh nahraného souboru. V případě této epizody *Nejnovější knihy pro mládež* bylo nahráno necelých 26 minut, ale po stříhu se epizoda zkrátila na minut 18. K samotné sestříhané zvukové stopě se pak musí přidat úvodní a závěrečná znělka, které jsou ve všech epizodách podcastu *Je Libo Knihu*. Následně se epizoda publikuje. Podcast *Je Libo Knihu* se publikuje skrze internetovou platformu *Anchor.fm*, na kterou se nahraje požadovaná audio stopa, doplní se k ní název, popis, číslo série a epizody, kterou chceme publikovat. To vše se pak v námi nastavený den a čas automaticky vydá. Pokud je k účtu na této platformě (*Anchor.fm*) připojený i účet z jiných internetových audio platform (například *Spotify*, *SoundCloud*, *Google Podcasty* atd.), epizoda se automaticky vydá i na těchto stránkách a aplikacích. Epizody podcastu *Je Libo Knihu* tedy vychází na platformě *Anchor.fm* a v aplikacích *Spotify* a *Google Podcasty*. Všechny tyto aplikace a služby jsou zdarma a projekt to tedy finančně nijak nezatíží. Epizoda *Nejnovější knihy pro mládež* je dostupná zde: <https://anchor.fm/jeliboknihu/episodes/Nejnovj-knihy-pro-mlde-s-Terkou-e1euoo2>, a dále je nahrána na CD přiloženém v zadních deskách této bakalářské práce.

12.4 Propagace epizody

V den vydání nové epizody (vycházejí pravidelně každou neděli v 18:00) se začíná s její propagací na instagramovém profilu *@jeliboknihu*. Dopoledne je přidán instagramový příběh (dále jen „příběh“ = obrázek/video, ke kterému je možné přidat různé prvky, po 24 hodinách tento příběh zmizí), ve kterém jsou sledující upozorněni, že vyjde nová epizoda. Na tomto upozornění je nastaven odpočet hodin a minut do doby, než je nová epizoda publikována sledující si tak mohou natavit, aby jim přišlo upozornění, až nová epizoda bude dostupná. Následně je večer (po 18. hod.) přidán další příběh který zmiňuje, že nová epizoda již vyšla a odkazuje na ní. Druhý den (tedy v pondělí) je vydán nový instagramový příspěvek, na kterém je logo projektu *Je Libo Knihu* a název nové epizody.

V popisku tohoto příspěvku je krátká anotace nejnovějšího dílu podcastu. Dále jsou v průběhu týdne epizody propagovány různými anketami, kvízy, recenzemi na knihy z epizody, a to formou instagramových příspěvků a příběhů. Epizoda *Nejnovější knihy pro mládež* byla takto propagována dvakrát, a to skrze příběh, kde byla výzva k poslechu nové epizody a dále tam byl připojený odkaz k vyplnění dotazníku pro tuto bakalářskou práci.

Příspěvky, kvízy, ankety a příběhy jsou tvořeny v aplikaci *Canva*, která umožňuje dělat základní grafické návrhy a úpravy zdarma. Pro profesionální použití aplikace se dá zakoupit rozšíření, které stojí 12,99 dolarů měsíčně, což je cca 305 Kč (k únoru 2022).

Instagram nabízí možnost propagace a reklamy, kterou si uživatelé mohou zaplatit. Pro placenou reklamu by bylo nejvhodnější použít příspěvek s oznámením o nově vydané epizodě *Nejnovější knihy pro mládež* podcastu *Je Libo Knihu*. V tomto případě by cílem reklamy bylo „zvýšení návštěvnosti webu“, což by uživatele vedlo ke kliknutí na odkaz, který by je následně převedl na platformu *anchor.fm*, kde se dá epizoda podcastu přehrát.

Placená reklama je na sociální síti Instagram účtována dle počtu sledujících, návštěvnosti profilu a dalších podobných faktorů. Pro případ účtu *Je Libo Knihu* by se po dobu trvání reklamy 7 dní (týden, kdy je epizoda aktuální) a rozpočtu 30 Kč denně zajistil dosah reklamy (propagovaného příspěvku) na 940 až 2 500 instagramových účtů. Uvedená částka je nejnižší možná. Nejvyšší možná nabízená denní částka pro reklamu je 10 000 Kč a za týden by reklama měla dosah 320 000 až 830 000 účtů. Tato cena je ale v případě studentského projektu nemyslitelná. Tento způsob instagramové propagace ale nebyl pro projekt použit a výsledná částka za propagaci je tedy nulová, jelikož vedení instagramového profilu a publikování na něm je zdarma a používaná aplikace pro tvorbu propagačních příspěvků je také dostupná zdarma. Jediné náklady jsou časové – náklady věnované příležitosti.

Po procesu nahrávání, sestřihání, publikování a propagaci epizody *Nejnovější knihy pro mládež*, která trvá týden, se stane aktuální jiný díl podcastu a tímto práce na zmíněné sociální síti pro epizodu věnovanou tomuto projektu končí. Další propagace probíhala skrze emailovou službu, a to s učiteli středních škol, kteří byli požádáni o rozšíření epizody podcastu i dotazníku k bakalářské práci mezi svými studenty.

13 Dotazníkové šetření: inspirace mládeže k četbě knih na Instagramu a v podcastech

V bakalářské práci jsme využili kvantitativní výzkum dotazníkovou metodou. Pro sběr odpovědí byl použit internetový server Survio, který nabízí 100 odpovědí měsíčně zdarma. Více responzí se musí zaplatit a v našem případě se jedná o hodnotu 499 Kč za měsíc (ke dni 21.3.2022).

Dotazník umožňuje anonymní sběr odpovědí. Anonymitou se zvyšují šance na to, že respondenti odpoví pravdivě. Dotazníková metoda dovoluje sběr velkého množství dat za krátké časové období a je finančně málo nákladná či nenákladná (finanční zatížení závisí na zvolené platformě, kde jsou data sbírána). Výhodou dotazníkového šetření je to, že výsledky jsou jednoduše statisticky zpracovatelné.

Zmíněná anonymita může být pro dotazník šířený skrze internet i nevýhodná. Respondenti nemusí odpovídat zcela pravdivě, mohou si své odpovědi kontrolovat a vyhledávat si je. Přesnost šetření tedy není stoprocentně pravdivá.

Na dotazníkové šetření bylo získáno za 24 dní 186 odpovědí. Sběr dat proběhl ve dnech mezi 27.2.2022 a 22.3.2022. Dotazník byl publikován na instagramovém profilu projektu *Je Libo Knihu* a byl zaslán vyučujícím škol, které spolupracují s Univerzitou Hradec Králové. Jednalo se o Gymnázium Boženy Němcové v Hradci Králové, Biskupské gymnázium Hradec Králové, Gymnázium J.K. Tyla v Hradci Králové, Střední odbornou školu veterinární Hradec Králové, Hotelovou školu Hradec Králové, Obchodní akademii Hradec Králové, Gymnázium Aloise Jiráska v Litomyšli, Gymnázium a SOŠPg v Nové Pace a o Evropskou obchodní akademii a střední odbornou školu v Děčíně.

Respondenti byli převážně studenti středních škol a osoby ve věku 15 až 19 let. Výsledky jiných věkových kategorií nebudou pro výzkum použity, a to z toho důvodu, že se práce věnuje čtenářům, kteří jsou ve věku mládeže (15 až 19 let).

13.1 Cíl dotazníkového šetření

Cílem šetření bylo zjistit, kolik osob ve věku mládeže (15-19 let) se pro výběr knih inspiruje na sociální síti Instagram, zda poslouchají literární podcasty a jestli se při poslechu inspirují. Dále byl dotazník směřován na otázky ohledně epizody *Nejnovější*

knihy pro mládež literárního podcastu *Je Libo Knihu*, kde byli respondenti tázáni, zda je knihy zaujaly apod. Následně dostali dotazovaní prostor pro doplnění poznámek k vylepšení podcastu *Je Libo Knihu*.

Stanovili jsme si cíle:

- zjistit, jak se mládež inspiruje na sociální síti Instagram při výběru knih
- zjistit, jestli mládež poslouchá literární podcasty a inspiruje se v nich
- zjistit, jaké jsou oblíbené žánry české mládeže

V rámci výše uvedených cílů byly stanoveny hypotézy.

Pro výzkum byly stanoveny tyto hypotézy:

H1: Česká mládež se pro výběr knih inspiruje na sociální síti Instagram.

H2: Česká mládež se pro výběr knih inspiruje v literárních podcastech,

H3: Většina těch, kdo uvedli, že poslouchají literární podcasty a sledují knižní instagramové profily, jsou dívky.

H4: Pokud respondenti uvedli, koho na sociálních sítích z okruhu bookstagramu sledují, bude to nejčastěji Lucie Zelinková⁴¹.

H5: Nejoblíbenějším žánrem respondentů je young adult a fantasy a sci-fi.

13.2 Struktura dotazníku

Dotazník (viz příloha B) se sestával z 16 otázek, z nichž 9 bylo povinných a zbylých 7 bylo dobrovolných. Většina otázek byla uzavřeného typu (9), jedna otázka byla polootevřená, otevřené otázky (6) zjišťovaly názvy děl, literárních podcastů a instagramových profilů.

Otázky byly rozdělené na povinné a nepovinné, a to z toho důvodu, že pokud v otázce „*Posloucháte literární podcasty?*“ odpověděl respondent, že neposlouchá, nemohl by pak odpovědět na otevřenou výzvu, aby napsal, jaké literární podcasty poslouchá.

Při sestavování otázek jsme vycházeli z teoretické části bakalářské práce. Vybrali jsme žánry, které byly v teoretické části práce uvedeny jako nejčastější žánry české mládeže,

⁴¹ Z podkapitoly (Bookstagram) této práce víme, že se jedná o nejsledovanější českou knižní instagramerku.

také věkové kategorie byly vybrány v souladu s dělením osob na mládež – tedy 15 až 19 let, jako tomu tak bylo v jiných výzkumech podobného typu.

Otázky číslo 1 až 4 se zaměřují na respondenty jako osobnosti. Zjišťují pohlaví, věk, studium (popřípadě jaký druh školy) a také jejich nejoblíbenější žánr knih.

Otázky 5 až 9 zjišťují, zda respondenti sledují takzvané bookstagramery, poslouchají literární podcasty a jestli se tím inspiroují při výběru knih.

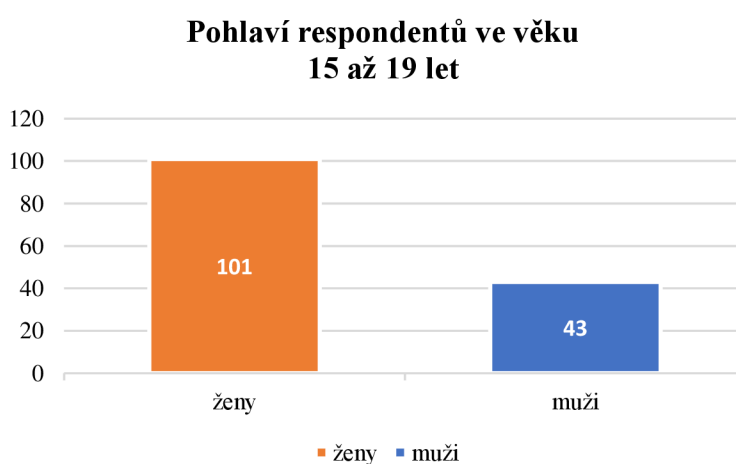
Poslední sekce otázek (10 až 16) byla věnována epizodě *Nejnovější knihy pro mládež* vydanou projektem *Je Libo Knihu* a nahranou autorkou této bakalářské práce. Respondenti byli tázáni, zda tuto epizodu slyšeli, jestli se knihy v ní uvedené znali a zda je inspirovala k četbě některé z uvedených knih. Poslední otázka vyzývala respondenty k tomu, aby se vyjádřili k epizodám podcastu s názvem *Je Libo Knihu* a aby dali například nějaká doporučení.

13.3 Vyhodnocení dotazníkového šetření, diskuse nad výsledky

První část dotazníku byla věnovaná zjištění základních informací o respondentech. Již výše bylo zmíněno, že šetření se účastnilo 186 respondentů. Z tohoto počtu budeme hodnotit pouze ty, kteří odpovídají věkové kategorii 15 až 19 let.

Otázka č. 1: Vyberte vaše pohlaví a otázka č. 2: Kolik vám je let?

Graf 1: Věk respondentů

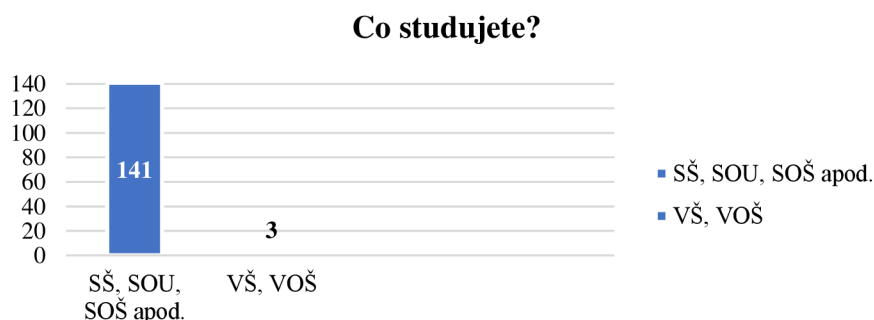

Na grafu č.1 můžeme vidět, že tomuto počtu respondentů požadovaného věku odpovídá 101 respondentek (70 %) a 43 respondentů (30 %). Celkem dojde k vyhodnocení 144 responzí.

Převaha dívčího pohlaví může být způsobena tím, že ve třídách, kde byl dotazník šířen, mohlo být více studentek než studentů. Dalším faktorem by mohlo být i téma dotazníku. Jelikož chlapci tohoto věku spíše nečtou (a v davu se ke čtení nehlásí), tak ani nechtěli dotazník vyplňovat.

Otázka č. 3: Co studujete?

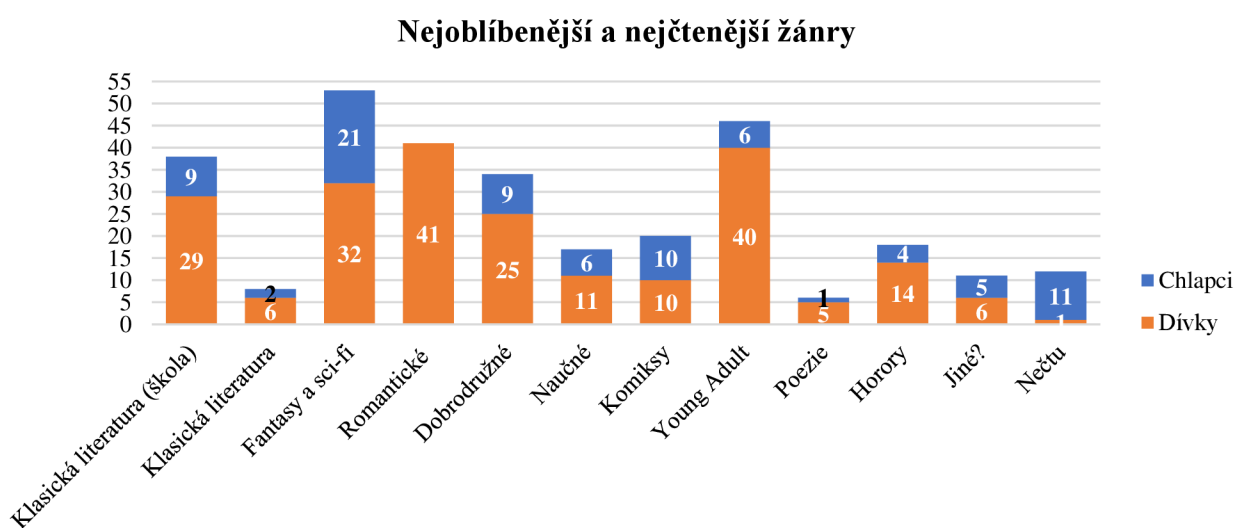
Graf 2: Studium

Otázka ohledně studia byla přidána z toho důvodu, abychom si upřesnili, kolik respondentům doopravdy je. Pokud studují střední školu, budou se pohybovat přesně ve věkovém rozmezí, které hodnotíme. Ti, kdo studují vysokou školu a odpovídají našemu věkovému požadavku, jsou nejspíše v prvním ročníku VŠ či VOŠ. Ve výzkumu se jednalo o dvě respondentky a jednoho respondenta. Ostatních 141 (98 %) respondentů odpovědělo, že studuje školu středního typu vzdělávání. Z celkového počtu vyhodnocovaných responzí tedy 2 % respondentů studují vysokou či vyšší odbornou školu.

Otázka č. 4: Jaký žánr čtete nejraději a nejčastěji?

Graf 3: Nejoblíbenější a nejčtenější žánry mládeže

Tato otázka zjišťovala, jaké žánry čte česká mládež. Předpokladem bylo, že nejvíce odpovědí bude souhlasit s výzkumy uvedenými v teoretické části práce. Nejvíce

odpovědi tedy bylo očekáváno u odpovědí: Young adult literatura, sci-fi a fantasy, romantické knihy a dobrodružné knihy. Výsledné počty hlasů a rozdělení oblíbených žánrů mezi chlapci a dívkami je k vidění na grafu č. 3.

Pro povinnou literaturu (do školy, k maturitě apod.) hlasovalo 38 respondentů (26 %), zbytek (106, 74 %) tento typ knih nečte. V porovnání s ostatními výsledky se jedná o vcelku velké procentuální zastoupení. Tato odpověď je nejspíše zastoupena ve velkém měřítku z toho důvodu, že dotazovaní byli žáci především středních škol, kteří se připravují k maturitní zkoušce. Oproti tomu klasickou literaturu (ne pro školní potřebu) si vybralo 6 % respondentů. Jedná se o druhý nejméně oblíbený žánr. Z genderového rozložení odpovědí si můžeme povšimnout, že se nejedná o velké rozdíly mezi počty chlapců a dívek: 29 % dotazovaných dívek a 21 % dotazovaných chlapců uvedlo, že čte klasickou literaturu pro školní potřebu. Pro osobní potřebu čte klasickou literaturu 5 % chlapců a 6 % dívek. Toto víceméně velmi podobné rozložení hlasů dívek a chlapců jsme nečekali. Před vyhodnocováním bylo očekáváno, že v tomto směru bude větší rozdíl a že zastoupení respondentek bude znatelně vyšší než zastoupení respondentů.

Nejméně čtená a oblíbená je mezi respondenty poezie. Pro tu hlasovala pouze 4 % oslovených.

Za nejoblíbenější žánr byla zvolena odpověď fantasy a sci-fi, pro kterou hlasovalo 37 % respondentů. V tomto případě je poměr počtu hlasů chlapců a dívek vcelku vyrovnaný. Ze všech chlapců (43) pro tyto žánry hlasovalo 21, což je skoro polovina (49 %). U dívek se jedná o 32 %.

Druhým nejčastěji zastoupeným žánrem bylo young adult, které mělo 46 hlasů. V tomto případě hlasovaly převážně respondentky. Jedná se o druhý nejoblíbenější a nejčtenější žánr dotazovaných dívek (40 %). Jen o jednu dívku více hlasovalo pro romantické knihy (41 dívek, tj. 41 % všech dívek), které se umístily na 3. místě našeho žebříčku.

Jako čtvrtý nejčtenější typ knih byly vybrány knihy klasické literatury pro školní potřebu. Výsledky již byly popsány výše. Na pátém místě byly dobrodružné knihy, pro které hlasovalo 34 respondentů. Procentuální počty hlasů dívek a chlapců byly opět vcelku vyrovnané – 25 % dívek a 21 % chlapců uvedlo, že čte dobrodružné knihy.

Šesté místo připadlo komiksům. Jedná se o druhý nejčtenější žánr chlapců (23 %), dívky knihy tohoto typu neupřednostňují (10 %).

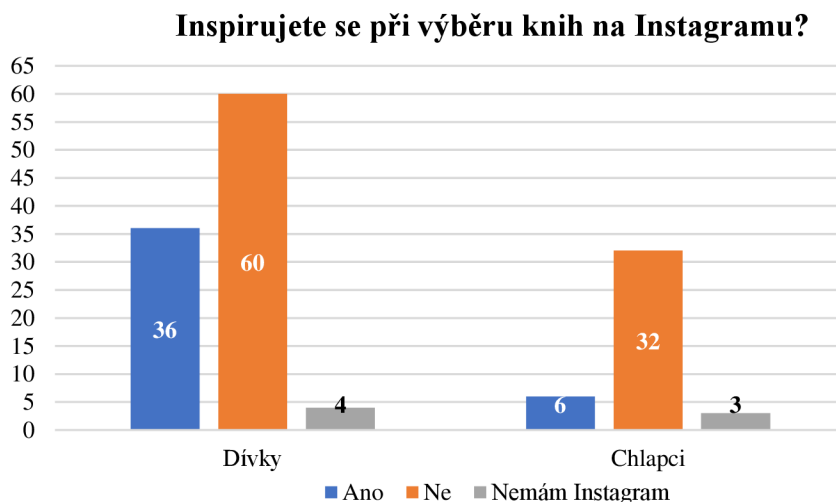
V menším zastoupení se pak jedná o horory 13 % respondentů (14 % dívek, 9 % chlapců), naučnou literaturu (12 % respondentů; 11 % dívek a 14 % chlapců), 8 % respondentů zaškrtnulo i políčko „jiné“, ve kterém byly uvedeny například žánry: manga, manhwa a manhua (asijské komiksové knihy); historické romány; thrillery; creepypasty (krátké hororové příběhy); experimentální próza; detektivky; válečné romány a psychologické knihy. Nejmenší počet zaškrtnutých políček byl u knih z oblasti klasické literatury (6 %) a u poezie (4 %).

Dvanáct osob uvedlo, že nečte vůbec. Jednalo se o 11 chlapců (26 %) a jednu dívku (1 %). V této odpovědi je vidět markantní rozdíl mezi hlasováním dívek a chlapců. Tento bod potvrzuje již dříve zmíněné: chlapci ve věku 15 až 19 let víceméně nečtou a v ohledu oblíbenosti četby jsou na tom výrazně jinak než dívky.

Shrnutím tedy je, že nejoblíbenějšími a nejčtenějšími žánry dívek ve věku 15 až 19 let jsou dle dotazníkového šetření: romantické knihy, young adult, fantasy a sci-fi, klasická literatura do školy a dobrodružné knihy. Chlapecké nejoblíbenější a nejčtenější knihy jsou žánrů: fantasy a sci-fi, komiksy a dobrodružné knihy. Česká mládež ve věku 15 až 19 let čte nejvíce fantasy a sci-fi, young adult, knihy do školy a dobrodružné knihy.

Otázka č. 5: Sledujete někoho, kdo propaguje knihy na Instagramu (tzv. bookstagramer)?

Graf 4: Inspirace mládeže na Instagramu

Na tuto otázku se dostala odpověď, která **vyvrací hypotézu číslo jedna**, jež zní „*Česká mládež se pro výběr knih inspiruje na sociální síti Instagram*“. Šedesát čtyři procent respondentů uvedlo, že se na Instagramu při výběru knih neinspiruje. Tuto odpověď uvedlo 74 % chlapců a 59 % dívek. U odpovědí chlapců byla tato odpověď očekávána, naopak u dívek bylo předpokladem, že se spíše inspirovat budou. Na Instagramu se ale inspiruje pouze 36 % dívek a 19 % chlapců. Jedná se tedy celkem o 31 % respondentů. Zbýlých 5 % respondentů uvedlo, že na sociální síti Instagram nemají profil, a tudíž se tam inspirovat nemohou.

Otázka č. 6: Pokud sledujete nějakého bookstagramera, uveďte jakého

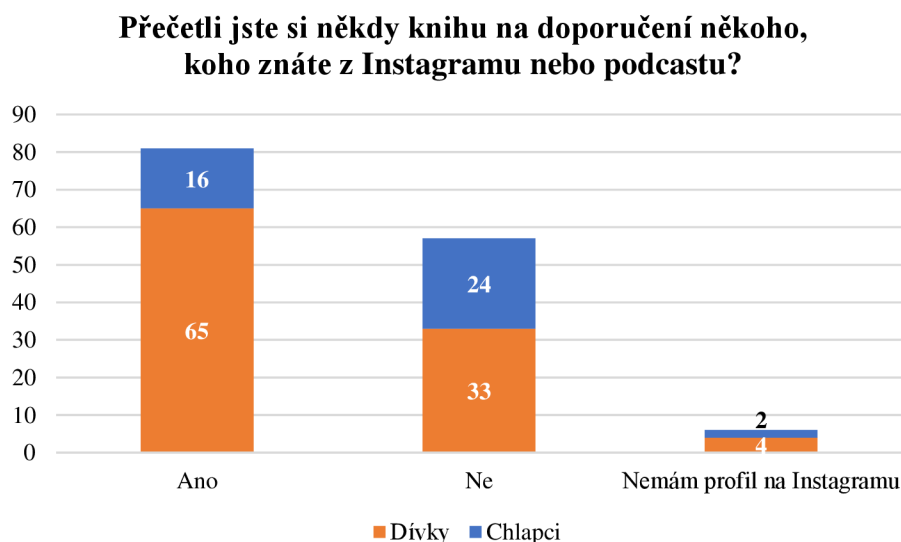
Tato otázka zjišťuje, kým se inspirovají osoby, které v předešlé otázce vyplnily, že někoho, kdo propaguje knihy na Instagramu, sledují. Nejčastěji byly uváděny: Lucie Zelinková (@luciezel), Karolína Zoe Meixnerová (@cojezoe), Klára Nováková (@klarinyknihy), Karolína Skácelová (@penny_and_books), Markéta Forejtová (@endlessbibliophile) a projekty Humbook (@humbook) a Je Libo Knihu (@jeliboknihu). Všechny vypsání instagramové účty byly již dříve představeny.

Tyto výsledky poukazují na fakt, že pokud někdo z věkové kategorie 15 až 19 let sleduje instagramové účty propagující knihy, jedná se o známější tvůrce s větším počtem

sledujících. Méně známé účty nedostávají tolik prostoru a nejspíše tedy ani nebudou pro tuto věkovou kategorii relevantní.

Otázka č. 7: Přečetli jste si někdy knihu na doporučení někoho, koho znáte z Instagramu nebo podcastu?

Graf 5: Doporučení z Instagramu či literárního podcastu

Vzhledem k odpovědi na otázky předešlé bylo očekáváno, že většina respondentů nedá na doporučení knih, které vidí na sociálních sítích nebo slyší v podcastech. Po vyhodnocení, které je vidět na grafu 5, docházíme k závěru, že mládež sice účty propagátorů knih aktivně nesleduje, ale pokud chtějí načerpat nějakou inspiraci, pustí si literární podcast nebo si projdou instagramové profily a hledají doporučení knih tam.

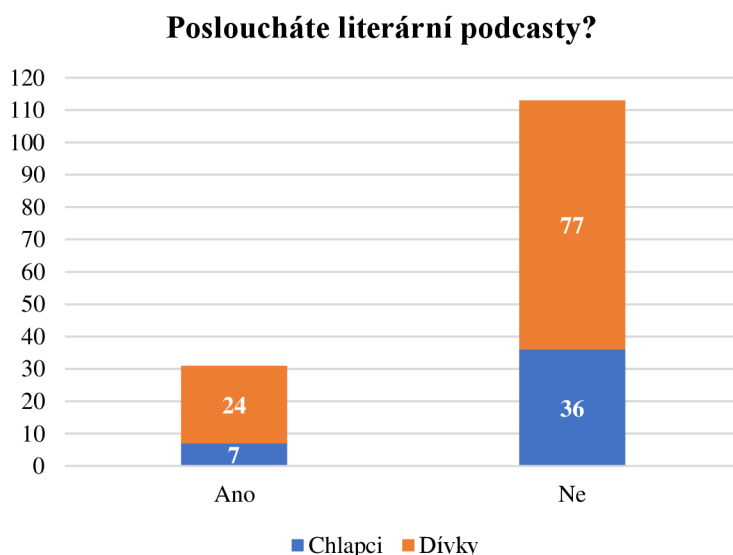
Z výzkumu totiž vyplývá, že 57 % dotazovaných hledá tipy na knihy na sociální síti Instagram či v literárním podcastu a knihy, které jim byly doporučeny, si přečtou. Odpověď, že knihy doporučené na výše uvedených platformách si osoby přečetly, uvedlo 65 % dotazovaných dívek a 35 % dotazovaných chlapců. Čtyřicet procent dotazovaných zvolilo, že knihy na doporučení z Instagramu a podcastů nečetli a zbylá 3 % respondentů uvedla, že nemají instagramový profil.

Poslední z procentuálních údajů (3 %) se neshoduje s údaji uvedenými ve vyhodnocení otázky č. 5, kde 5 % dotazovaných uvedlo, že nemá profil na sociální síti Instagram. Po bližším přezkoumání bylo zjištěno, že 4 osoby, které v otázce č. 5 uvedly, že nemají profil na Instagramu, v otázce č. 7 zvolily odpověď „Ne“ – tedy, že nikdy nečetly knihu na

doporučení někoho ze sociální sítě či z podcastu. Kdyby v této otázce vybraly políčku „Nemám profil na Instagramu“, vycházely by procentuálně stejné výsledky, jako v otázce č. 5.

Otázka č. 8: Posloucháte literární podcasty?

Graf 6: Respondenti a literární podcasty

Otázka č. 8 zkoumá, jak moc mládež poslouchá literární podcasty. Z výsledků vyplývá, že většina osob ve věku 15 až 19 let literární podcasty neposlouchá (78 %). Pouze 22 % dotazovaných si tento typ podcastů pouští. Jedná se o 16 % dotazovaných chlapců a 24 % dotazovaných dívek.

Tento výsledek může být způsoben tím, že podcasty jsou založeny především na zvukové složce. Pro některé lidi to může být nedostačující, mohou vyžadovat kromě audio záznamu i vizuální obraz, a proto podcasty neposlouchají. Dále to může být způsobeno i délkou záznamů. Mládež nechce trávit dlouhý čas posloucháním něčeho, na co se nemohou ani podívat. Dávají přednost jiným formátům.

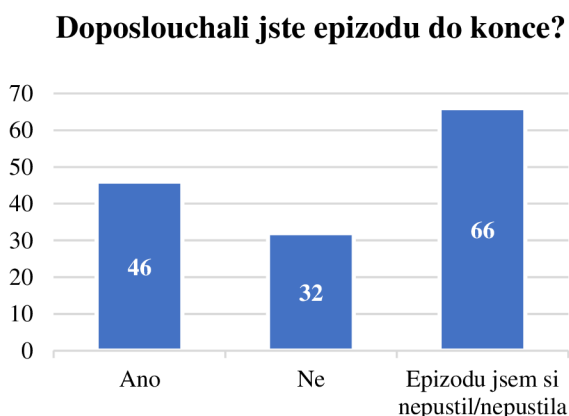
Dalším problémem může být malá záliba české mládeže ve věku 15 až 19 let ve čtení. Proto tyto osoby nevyhledávají podcasty, kde se mluví o knihách. Jednoduše je to nezajímá. Pokud se jedná o jedince, kteří rádi čtou, najdou si jiné způsoby, kde hledat doporučení knih. Například jiné sociální sítě, přátele apod.

K této otázce se pojí i **otázka č. 9: Pokud ano, jaké?** Ve které byl nejčastěji uváděn literární podcast *Je Libo Knihu*. Tato odpověď je nejčastější z toho důvodu, že dotazník

byl publikován na instagramovém profilu projektu *Je Libo Knihu* (@jeliboknihu) a byl rozeslán společně s odkazem na epizodu podcastu *Je Libo Knihu*. Kromě tohoto podcastu byly uváděny ještě: *Neplecha ukončena* (věnuje se knihám o Harrym Potterovi), *Literární hysterie*, *Patnáct minut o knihách* a *Na potítku*.

Otázka č. 10: Doposlouchali jste epizodu *Nejnovější knihy pro mládež* podcastu *Je Libo Knihu* do konce?

Graf 7: Poslechovost epizody

Další otázky jsou již zaměřeny na podcast *Je Libo Knihu* a jeho epizodu (nahranou jako kulturní projekt k této bakalářské práci) *Nejnovější knihy pro mládež*. První otázka sekce zjišťuje, zda respondenti poslouchali tuto epizodu a v případě že ano, jestli jimi byla doposlechnuta do úplného konce. Tato otázka nám ukáže, zda mládež opravdu literární podcasty neposlouchá a když je poslouchá, jestli je baví a doposlouchají je do konce, či nikoliv.

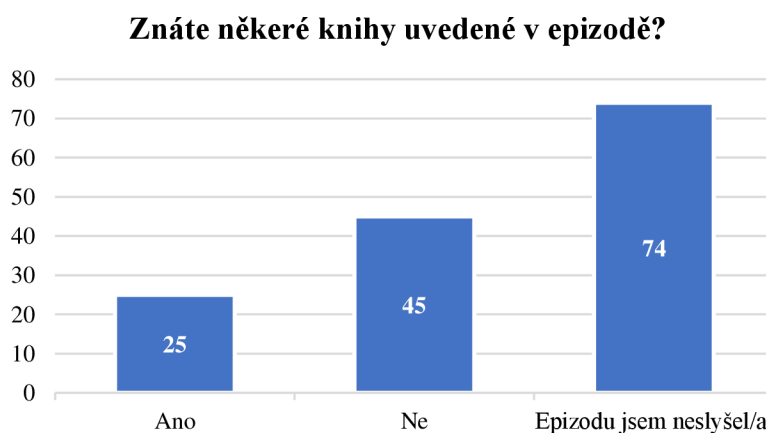
Výsledky ukázaly, že skoro polovina respondentů epizodu neslyšela (46 %), druhá polovina respondentů se dělí na ty, kteří ji doposlouchali do konce (32 %) a ty, kdo v průběhu poslechu epizodu vypli (22 %). Ze 144 respondentů si tedy celou epizodu poslechlo pouze 46 z nich. Tyto (a předešlé) výsledky poukazují na fakt, že literární podcasty a bookstagramy nejsou nejlepší způsob, jak cílit na osoby ve věku 15 až 19 let.

Na tuto otázku navazuje **otázka č. 11: Pokud jste nedoposlouchali epizodu do konce, proč?**, která zjišťuje důvod, proč respondenti, kteří si epizodu pustili, nedoposlechl epizodu do konce.

Z již vyhodnocených odpovědí víme, že epizodu nedoposlouchalo 32 respondentů. Na výzvu k tomu, aby napsali důvod, reagovalo 15 z nich. Většina reakcí byla „nevím“, „neměl jsem čas“, „ne“, „nepoušel sem si ji vůbec“ apod. Ze všech odpovědí by se jen jedna dala vyhodnotit jako konstruktivní a přínosná: „Špatně se mi udržuje pozornost při poslechu něčeho a knihy pro mladistvé není můj typ žánru.“ Tato odpověď potvrzuje to, že dotazovaní neumějí udržet pozornost u audio nahrávky.

Otázka č. 12: Znáte alespoň některé knihy uvedené v této epizodě?

Graf 8: Povědomí o knihách z epizody

Jelikož se jednalo o nově vydané knihy, předpokladem bylo, že respondenti je znát nebudou. To se potvrdilo u 45 dotazovaných (31 %), 24 respondentů (17 %) některé z uvedených knih znalo, ale více než polovina (74; 52 %) dotazovaných uvedla, že epizodu neslyšela. Tento výsledek nekoresponduje s otázkou č.10, kde se ptáme, zda epizodu respondenti slyšeli – tam uvedlo 46 % z nich, že epizodu neslyšelo. Po bližším zkoumání jsme došli k závěru, že někteří, kteří v této otázce (č. 12) uvedli, že epizodu neslyšeli, tak v otázce č. 10 vybrali odpověď „ne“ (tedy: *doposlouchali jste tuto epizodu do konce? Ne*). Je možné, že v jedné z těchto odpovědí respondenti neuvedli zcela pravdivou odpověď, a tudíž se odpovědi procentuálně neshodují. Je ale možné konstatovat, že přibližně polovina respondentů epizodu neslyšela, tudíž si ji ani neposlechla a nemohla tedy znát knihy v ní uvedené.

Otázka č. 13: Pokud jste nějaké znali, jaké?

Následující otázka zjišťuje, které knihy respondenti, kteří epizodu slyšeli, znali. Tato otázka byla zařazena z toho důvodu, že se jednalo o nové tituly, jež byly propagovány

různými bookstagramovými profily. Pokud posluchači nějaké knihy znali, můžeme předpokládat, že tomu tak bylo právě z jiných bookstagramových profilů.

Nejčastěji byla uváděna kniha *Ranhojička*. Jedna dívka dokonce znala 3 knihy: „*Ranhojička (jedna z nej knih v mém životě)*, *Někdo jako ty (hrozně se těším, Estelle Maskame je moje oblíbené autorka)*, *Dvůr stříbrných plamenů (už mám doma, určitě brzy přečtu)*“ Dále se vyskytovaly knihy *Ztraceni v čase*, *Kouzlo obsidiánu* a *Rudá tygřice*.

Otázka č. 14: Inspirovala vás tato epizoda k četbě některé z knih?

Otázka číslo 14 ověřuje, zda se respondenti opravdu ne/nechají inspirovat pro výběr knih v literárním podcastu. Z šetření vyplývá, že mládež (15 až 19) se v literárním podcastu *Je Libo Knihu* pro výběr knih inspirovala jen ve 24 %, tedy pouze 34 respondentů zaujalo představení některé z knih ve zmíněné epizodě. Zbýlých 76 % respondentů epizodu neslyšelo, nebo je žádná z knih nezaujala a nechtějí si ji tedy přečíst.

Na předešlou otázku navazuje **otázka č. 15: Pokud vás epizoda *Nejnovější knihy pro mládež* inspirovala k četbě – o jakou knihu se jednalo?**

Odpovědi byly různé, zmíněno bylo 7 knih. V epizodě *Nejnovější knihy pro mládež* bylo představeno devět titulů. Nejčastěji (devětkrát) byl zmíněn historický román *Nejdražší Josephine*. Tato kniha v dotazníku psána pouze dívkami (žádným chlapcem). Důvodem, že byla nejčastěji volena může být zajímavé téma, žánr knihy, ale mohla se na tomto výsledku podílet i zmínka autorky epizody, při které říkala, že by si knihu také ráda přečetla.

Šestkrát byla v odpovědích zmíněna kniha *Všechna ta těla*. Jedná se o thriller a v této odpovědi byl stejný počet dívek (3) i chlapců (3). Tato kniha byla jediná, kterou chlapci napsali, že by si ji po poslechu epizody *Nejnovější knihy pro mládež* přečetli.

Dalším titulem, který byl zmiňován (čtyřikrát) je *Kouzlo obsidiánu*. Opět se jedná o oblíbený žánr (young adult, fantasy) a také i o této knize řekla autorka epizody, že by ji ráda měla ve své knihovně.

Epizoda inspirovala 3 respondenty k přečtení romantické knihy *Někdo jako ty* osvědčené autorky tohoto žánru Estelle Maskame. Dále byly tři knihy zmíněny jednou. Jedná se o young adult *To není můj problém* autorky Ciary Smyth, české sci-fi *Ztraceni v čase* Petry Braunové a young adult fantasy *Rudá tygřice* Amélie Wen Zhao.

Otázka č. 16: Máte doporučení pro zlepšení epizod podcastu *Je Libo Knihu*?

Závěrečná otázka do dotazníku byla zařazena především z toho důvodu, kdyby měli respondenti nějaké tipy, které by mohli jejich poslouchání zpříjemnit. Vyskytovaly se tam například odpovědi⁴²:

- „*Romantické knihy, prosím*“
- „*Něco, co mi pomůže k maturitě, at to nemusim všechon číst*“
- „*Fakt mě baví, možná víc věcí pro maturanty*“
- „*Nějaké komiksy*“
- „*Více probrat namet knihy*“
- „*Krásně se Váš podcast poslouchá.*“
- „*více knih pro maturanty*“
- „*možná mluvit trochu pomaleji, ale jinak pravidelně epizody s Terkou poslochám*“

Z výše uvedených odpovědí můžeme usoudit, že mládež ve věku 15 až 19 let poslouchá literární podcasty spíše ze studijních důvodů. Proto bychom se mohli v příštích epizodách podcastu *Je Libo Knihu* více věnovat tématu maturity. Také doporučení o zpomalení projevu a o probrání námětů knih více do hloubky bude v následujících epizodách zohledněno.

13.4 Shrnutí výsledků a vyhodnocení hypotéz:

Cíl dotazníkového šetření „*zjistit, kolik osob ve věku mládeže (15-19 let) se pro výběr knih inspiruje na sociální síti Instagram, zda poslouchají literární podcasty a jestli se při poslechu inspirují*“ byl splněn. Zjištěno bylo, že česká mládež ve věku 15 až 19 let se na sociálních sítích ani v literárních podcastech pro výběr knih spíše neinspiruje. Literární podcasty jsou této věkové skupině nápomocné především při přípravě k maturitní zkoušce. Toto respondenti od literárních podcastů očekávají a takové podcasty vyhledávají. Pro inspiraci ke čtení využívají jiné kanály, než sociální síť Instagram a podcasty.

⁴² Okopírováno doslova, byly zachovány chyby.

Hypotézy číslo jedna a dvě **nebyly potvrzeny (H1: Česká mládež se pro výběr knih inspiruje na sociální síti Instagram; H2: Česká mládež se pro výběr knih inspiruje v literárních podcastech).**

Pokud česká mládež sleduje na sociální síti Instagram knižní účty, jedná se především o dívky. Toto téma zkoumá otázka číslo 5, kde se potvrdilo, že 36 % dotazovaných dívek a 19 % dotazovaných chlapců se inspiruje na Instagramu. I literární podcasty poslouchají především dívky (24 %, chlapců 16 %), rozdíl zde ale není tak velký, jako u předešlého hodnocení. V obou výsledcích je tedy vidět převaha dívek, a tudíž se **potvrdila hypotéza číslo tři (H3: Většina těch, kdo uvedli, že poslouchají literární podcasty a sledují knižní instagramové profily jsou dívky).**

Nejsledovanější a nejznámější českou bookstagramerkou je Lucie Zelinková (představena v dřívějších kapitolách), a tudíž jsme v **hypotéze číslo čtyři (H4: Pokud respondenti uvedli, koho na sociálních sítích z okruhu bookstagramu sledují, bude to nejčastěji Lucie Zelinková)** předpokládali, že bude nejčastěji zmiňovaná i v tomto dotazníkovém šetření. Tato hypotéza se **potvrdila**.

Dalším cílem bylo zjistit, jaké žánry čte česká mládež nejraději a nejčastěji, a to z toho důvodu, abychom věděli, kterým žánrům se při dalších projektech na podporu čtenářství mládeže věnovat nejvíce. Pro tento cíl byla stanovena **H5: Nejoblíbenějším žánrem respondentů je young adult a fantasy a sci-fi**, která byla **potvrzena**. Nejčtenějším žánry jsou dle výzkumu fantasy a sci-fi, dále pak young adult a romantické knihy. Překvapivě hodně respondentů uvedlo, že čte i klasickou literaturu. Nečtou ji ze svého zájmu, ale pro školní potřeby. Zde se opět zrcadlí předešlé výsledky, že mládež vyhledává informace, které jim pomohou s maturitní zkouškou z literatury.

Díky dotazníkovému šetření bylo zjištěno, že pro projekty zaměřené na podporu čtenářství mládeže není vhodné využívat sociální síť Instagram, ani literární podcasty. Lepším způsobem by mohla být například jiná sociální síť a jiná forma sdělení. V případě podcastů se jedná o formát, který působí na posluchače pouze skrze zvuk. Mladí lidé ale nejspíše pouze audio složku neocení a ve větší míře je zaujmou formáty, které se zaměřují na více smyslových vjemů (ideálně audiovizuální).

V případě sociální sítě Instagram se opět jedná o problém, kdy je působeno pouze na jeden smysl (v tomto případě na zrak). Dále jsou příspěvky často dlouhé (například recenze knih apod.) a tudíž pro tuto věkovou kategorii nejspíše nudné. Dalším problémem

může být i velká nabídka podobných profilů s víceméně totožným obsahem na dané síti. Uživatelé více preferují účty, za kterými si mohou představit určité osobnosti (to se potvrzuje v teoretické části práce, kde je uveden žebříček nejsledovanějších profilů). V případě profilu *Je Libo Knihu* se jedná o více osob a může tak na uživatele působit roztržštěně a nejednotně. Účet *@jeliboknihu* často přidává příspěvky a instagramové příběhy, ale ve většině případech se jedná o graficky vytvořené obrázky bez fotografií osob, které za profilem stojí. V případě, že se tam tvůrci nacházejí, mají před obličejem knihu a pro sledující tedy mohou působit skrytě až anonymně. Uživatelé Instagramu preferují profily, na kterých znají osobu, jež za profilem stojí a se kterou se mohou nějakým způsobem ztotožnit, je jim dovoleno nahlížet do života tvůrců, a to se v případě *@jeliboknihu* a jiných menších bookstagramových profilech neděje.

Pokud tedy chceme zaujmout věkovou kategorii 15 až 19 let, je důležité se zaměřit na vytvoření jakési osoby na sociální síti, do které se sledující mohou vžít. Také je vhodné zvolit rychlou a jasnou formu toho, co osobám chceme sdělit. Jsou totiž přehlceni informacemi a vyhledávají takové informace, které dostanou rychle, jasně a výstižně. Z tohoto pohledu by mohlo být ideálním způsobem založení profilu na sociální síti TikTok, ve které se nahrávají videa, s chytlavou hudbu, rychlými střihy, různými efekty apod. Tato videa trvají v průměru 15 sekund. Časté střídání obrazu, hudby a rychlost sdělení jsou pro mladou skupinu uživatelů nejspíše důležitými faktory.

Dále je důležité se při propagaci knih pro mládež zaměřit na tituly žánru fantasy a young adult a pokusit se vymyslet obsah, který se hodí osobám maturujícím z literatury.

Závěr

V teoretické části bakalářské práce *Projekt na podporu čtenářství* byly podrobně představeny a vysvětleny základní pojmy důležité pro zaměření práce. Jednalo se o pojmy: *mládež, čtenářská gramotnost, čtení, čtenář a čtenářství*. Dále byli čtenáři uvedeni do problematiky čtenářství mládeže, zařazeny byly i výzkumy, které se na dané téma zaměřují. Součástí bakalářské práce je i představení mezinárodnímu výzkumu PISA a výsledků jeho výzkumů v oblasti čtenářské gramotnosti mládeže. Mimo jiné je práce zaměřena na rozdíly mezi čtenářstvím chlapců a dívek, které jsou (především) v této věkové kategorii markantní. Nečtenářství chlapců přisuzujeme malému výběru knih pro jejich kategorii a stigmatizaci, že čtení je spíše feminní záležitost. Proto by bylo vhodné dávat chlapcům maskulinní vzory, kteří rádi čtou a mohou jim například ukázat, že čtení může být zábavné a dát jim různé tipy na knihy přímo pro ně.

Čtenářství mládeže se týká i školní docházka, a proto jsou v práci zahrnuty kapitoly o výuce českého jazyka a literatury a o maturitní zkoušce z českého jazyka a literatury.

Pro přípravu praktické části bakalářské práce jsme zkoumali i nejoblíbenější žánry, nejoblíbenější a nejčtenější tituly české mládeže a nejnověji oceňované knihy pro tuto věkovou kategorii. V souvislosti s tím byly v práci představeny i literární ceny či nakladatelství věnující se tvorbě knih pro mládež.

Bakalářská práce se věnuje podpoře čtenářství mládeže, a proto v ní byly představeny i různé projekty, které se zaměřují na tuto problematiku a na propagaci knih v uvedené věkové kategorii. Jelikož žijeme v době sociálních sítí, představeny byly i bookstagramy a literární podcasty, které se tématu čtenářství mládeže věnují a jejich cílem je tyto osoby zaujmout a inspirovat k četbě. Jedním z takových projektů je i literární podcast a instagramový profil *Je Libo Knihu*, ve kterém participuje autorka práce.

Kulturním projektem k bakalářské práci je připravení, nahrání a propagování epizody *Nejnovější knihy pro mládež* literárního podcastu *Je Libo Knihu*. Díky této zkušenosti jsme zjistili, jakým způsobem (ne)zaujmout publikum ve věku 15 až 19 let. Skrze dotazníkové šetření, které bylo součástí praktické části práce, jsme se dobrali výsledku, že tento způsob propagace knih není pro vybranou věkovou kategorii lákavý a zajímavý. Největšími úskalími mohou být faktory jako délka podcastu, nevhodný formát (audio), špatně zvolená sociální síť, malý počet čtenářů účastnících se dotazníkového šetření.

Volba délky epizody podcastu (v našem případě 18 minut) vychází z ankety, jež probíhala na instagramovém profilu *@jeliboknihy* již v minulosti. Uživatelé jako nejvhodnější délku jasně zvolili 15 až 20 minut, což epizoda *Nejnovější knihy pro mládež* splňuje.

Po vyhodnocení dotazníkového šetření a následném zkoumání problematiky a kritickém náhledu na projekt *Je Libo Knihu* bylo zjištěno, že pro tuto věkovou kategorii je nejspíše těžké udržet pozornost (pouze skrze jeden smyslový vjem) delší dobu. Bylo by tedy lepší se při propagaci zaměřit na jinak podanou formu sdělení a informací (ideálně rychlejší a zaměřenou na více smyslů). Tomuto faktoru odpovídá i volba sociální sítě pro propagaci. Věková kategorie 15 až 19 let je nejspíše z větší části přesunuta na jiných sociálních sítích, nebo skrze své instagramové profily sledují již jiné bookstagramy a nově vzniklé nevyhledávají. Na sociální síti Instagram je tedy v tomto oboru nejspíše poptávka nižší než nabídka.

Z výše uvedených informací jsme zjistili, že literární podcasty a jejich propagace skrze sociální síť Instagram nejspíše nejsou vhodné pro propagaci knih osobám ve věku 15 až 19 let. K tomuto zjištění jsme došli díky tomu, že došlo k realizaci kulturního projektu a následného dotazníkového šetření pro tuto bakalářskou práci. Volby tohoto projektu nelitujeme, jelikož jsme se díky němu dozvěděli nové informace a naučili nové dovednosti.

Seznam zdrojů

ALTMANOVÁ, Jitka; HAUSENBLAS, Ondřej; HESOVÁ, Alena a kol. *Čtenářská gramotnost ve výuce: metodická příručka*. První vydání. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV), divize (VÚP), 2011 [cit. 28.10.2021]. ISBN 978-80-86856-98-8. Dostupné

také z: https://www.nuv.cz/uploads/Publikace/vup/ctenarskagramotnost_final.pdf.

BÍLEK, Petr. Proč je důležité učit literaturu. *A2: Kulturní čtrnáctideník*. [online]. Praha: A2, o.p.s., 15. červenec 2020, Sv. XVI, 15 [cit. 15.10.2021]. ISSN 1803-6635.

Dostupné z: <https://www.advojka.cz/archiv/2020/15/proc-je-dulezite-ucit-literaturu>.

BLAŽEK, Radek; JANOTOVÁ, Zuzana; POTUŽNÍKOVÁ, Eva a kol. *Mezinárodní šetření PISA 2018: Národní zpráva*. [online]. První vydání. Praha: Česká školní inspekce, 2019 [cit. 12.10.2021]. ISBN 978-80-88087-24-3. Dostupné

také z: https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/PDF_el_publicace/Mezin%C3%A1rodn%C3%AD%20%C5%A1et%C5%99en%C3%AD/PISA_2018_narodni_zprava.pdf.

BUBENÍČKOVÁ, Petra; ČUŘÍN, Michal. *Čtenářství v souvislostech*. První vydání. Ústí nad Orlicí: Ofis, 2013. ISBN 978-80-7405-327-6.

BUBENÍČKOVÁ, Petra; ČUŘÍN, Michal; ZACHOVÁ, Alena a kol. *Kontexty čtenářství a čtenářské gramotnosti*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011. ISBN 978-80-7435-165-5.

CÍSAŘ, Jaroslav; FRÝBORTOVÁ, Erika; MAGERA, Ivo a kol. *Zpráva o českém knižním trhu 2020/2021*. [online]. Svaz českých knihkupců a nakladatelů, 2021 [cit. 25.12.2021]. Dostupné z: <https://www.sckn.cz/document/download/7b546bce030538ad07f5315ebd26ea32/>

CooBoo. *Ediční plán na první půlku roku 2022*. [online]. Praha, 2022 [cit. 24.2.2022]. Dostupné z: <https://www.cooboo.cz/aktualita/edicni-plan-na-prvni-pulku-roku-2022/>

Československá bibliografická databáze. *Žebříček nejoblíbenějších knih pro mládež*. [online]. Praha, 2009 [cit. 6.12.2021]. Dostupné z: <https://www.cbdb.cz/zebricek-nejoblibenejsi-knihy-19-pro-mladez>

Československá bibliografická databáze. *Žebříček nejčtenějších knih pro mládež*. [online]. Praha, 2009 [cit. 6.12.2021]. Dostupné z: <https://www.cbdb.cz/zebricek-nejctenejsi-knihy>

Česká školní inspekce ČR. O *šetření PIRLS*. [online]. Praha, 2021 [cit. 29.10.2021]. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/Mezinarodni-setreni/PIRLS/O-setreni-PIRLS>.

Čtení pomáhá. O *projektu*. [online]. Praha, 2015 [cit. 25.12.2021]. Dostupné z: <https://www.ctenipomaha.cz/cs/o-projektu>.

ČTESYRÁD. *Nejčtivější: Literatura pro děti a mládež*. [online]. Brno: KISK FF MUNI, 2009 [cit. 7.12.2021]. Dostupné z: <http://www.ctesyrad.cz/nejctivejsi/literatura-pro-deti-mladez/starsi-skolni-vek-14-16-let>.

Databáze knih s.r.o. *Databáze knih: 100 nejlépe hodnocených knih*. [online]. Praha [cit. 7.12.2021]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/100-nejlepe-hodnocenych-knih?zanr=pro-deti-a-mladez&zid=72>.

Dům knihy. *Pro děti a mládež*. [online]. Kanzelsberger, a.s, 2021. [cit. 25.12.2021]. Dostupné z: https://www.dumknihy.cz/pro-deti-a-mladez?sort=user_rating&order=desc.

Fragment. *Ediční plán jaro 2022*. [online]. Praha [cit. 20.2.2022]. Dostupné z: <https://www.fragment.cz/aktualita/edicni-plan-jaro-2022/>

Google play. *Storki: Chat fiction příběhy*. [online] [cit. 11.1.2022]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=cz.pixelfield.storki&hl=cs&gl=US>.

Grada Publishing, a.s. *Cosmopolis: O nás*. [online]. [cit. 25.12.2021]. Dostupné z: <https://www.cosmopolis.cz/o-nas/>.

HOMOLOVÁ, Kateřina. Alter ego čtenář. *Duha: Informace o knihách a knihovnách z Moravy*. [online]. Brno: Moravská zemská knihovna, leden 2010 [cit. 12.10.2021]. ISSN 1804-4255. Dostupné z: <https://duha.mzk.cz/clanky/alter-ego-ctenar>.

HOMOLOVÁ, Kateřina. Pubescentní čtenář: jeho výzkum a modelování. *Čtenář: Měsíčník pro knihovny*. [online]. Kladno: Středočeská vědecká knihovna, říjen 2009 [cit. 12.10.2021]. ISSN 1805-4064. Dostupné z: <https://www.svkkk.cz/en/ctenar/clanek/2383>.

Humbook. *Projekt: Humbookfest*. [online] [cit. 25.12.2021].

Dostupné z: <https://www.humbook.cz/projekt/humbookfest/>.

Humbook. *Únorová online merenda*. [online]. Youtube: Humbook [cit. 20.2.2022].

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=AX1C-WMSzDU>

Infoz: Slovník cizích slov. *Influencer in Slovník cizích slov*. [online] [cit. 11.1.2022].

Dostupné z: <https://www.infoz.cz/influencer/>.

JURANOVÁ, Ema. *Dospívající a online čtenářské komunity*. [online]. Brno, 2020

[cit.12.1.2021]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta,

Informační studia a knihovnictví.

Dostupné z: https://theses.cz/id/2yqr6o/?zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3Djuranov%C3%A1%26start%3D1;isslret=Juranov%C3%A1%3B#panel_latex.

KABÁTEK, Aleš. Mládež – generace – kultura. *Sociologický časopis*. [online].

Sociologický ústav Akademie věd, 1989, roč. 25, č. 5, s. 449-467 [cit. 28.10. 2021].

Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/41130551>.

Knihy Dobrovský. *Knihy pro mládež*. [online] [cit. 25.12.2021].

Dostupné z: <https://www.knihydobrovsky.cz/knihy-pro-mladez?sort=8>.

KOHOUTEK, Rudolf. Podcast. In *Slovník cizích slov ABZ*. [online] 2005-2022 [cit.

11.1.2022]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/podcast>.

Kosmas. *Knihy pro dospívající mládež*. [online] [cit. 25.12.2021].

Dostupné z: <https://www.kosmas.cz/knihy/kategorie/87/dospivajici-mladez/?sortBy=prodej>.

LEBERDUCHOVÁ, Ladislava. *Dítě a kniha: O čtenářství jedenáctiletých*. První vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o, 2004. ISBN 80-86898-01-6.

Levné knihy. *Knihy pro mládež*. [online] [cit. 25.12.2021].

Dostupné z: <https://www.levneknihy.cz/knihy-pro-mladez/nejprodavanejsi/29/149/h-256s40/>.

LIPMANN, Karel. Literární historie a maturita. *Česká škola*. [online]. 29. září 2019

[cit. 23.11.2021]. Dostupné z: <http://www.ceskaskola.cz/2019/09/karel-lippmann->

literarni-historie.html/www.ceskaskola.cz/2019/09/karel-lippmann-literarni-historie.html.

Listování. *O nás: Co je listování*. [online] [cit. 25.12.2021].

Dostupné z: <https://www.listovani.cz/onas/co-je-listovani>.

Luxor. *Knihy pro děti a mládež: pro teenagery*. [online] [cit. 25.12.2021].

Dostupné z: <https://www.luxor.cz/products/knihy-pro-deti-a-mladez-pro-teenagery>.

Magnesia litera. *Magnesia litera: Nominace*. [online] [cit. 25.12. 2021].

Dostupné z: <https://www.magnesia-litera.cz/#nominace>.

Magnesia litera. *Magnesia litera: O liteře*. [online] [cit. 25.12. 2021].

Dostupné z: <https://www.magnesia-litera.cz/o-liteře/>.

NOVOTNÁ, Sabina. *Sabča a žánr young adult*. Pointa blog. [online]. 19.12.2018 [cit. 18.2. 2022]. Dostupné z: <https://blog.pointa.cz/ja-a-zanr-young-adult/>.

OECD. *PISA - Programme for International Student Assessment*. [online] [cit. 28.10.2021]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/pisa/>.

PRŮCHA, Jan; MAREŠ, Jiří; WALTEROVÁ, Eliška. *Pedagogický slovník*. 4. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-772-8.

RICHTER, Vít; FRIEDLAENDEROVÁ, Hana. České děti jako čtenáři v době pandemie 2021. *Informace pro knihovny: Národní knihovna ČR*. [online] Listopad 2021 [cit. 25.12.2021].

Dostupné z: https://ipk.nkp.cz/docs/ctenarstvi/TZ_Ceske_deti_jako_ctenari_2021.docx/.

RICHTER, Vít. Česká mládež 15 až 19 let jako čtenáři. *Informace pro knihovny: Národní knihovna ČR*. [online] 2017 [cit. 6.12.2021]. Dostupné

z: <https://ipk.nkp.cz/docs/ctenarstvi/ceska-mladez-jako-ctenari-2017>.

Rosteme s knihou. *Projekty kampaně*. [online][cit. 25.12.2021].

Dostupné z: <https://www.rostemesknihou.cz/projekty-kampane/>.

SAK, Petr. Mládež. In *Sociologická encyklopedie*. [online]. Sociologický ústav Akademie věd ČR. Nešpor R. Zdeněk, 2018 [cit. 28.10.2021].

Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Mládež>.

SCHULZE, Petra. Audiolibrix. *Co je to podcast?* [online] 7. Zář 2018 [cit. 11.1.2022]. Dostupné z: <https://blog.audiolibrix.cz/tema/co-je-to-podcast/>.

TOMAN, Jaroslav. *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury*. První vydání. České Budějovice: Pedagogická fakulta JU, 1992. ISBN 80-7040-055-2.

TRÁVNÍČEK, Jiří. *Česká čtenářská republika: generace, fenomény, životopisy*. Brno: Host, 2017. ISBN 978-80-7491-850-6.

TRÁVNÍČEK, Jiří. *Čteme?: obyvatelé České republiky a jejich vztah ke knize : (2007)*. Brno: Host, 2008. ISBN 978-80-7294-270-1.

TRÁVNÍČEK, Jiří. *Rodina, škola, knihovna: náš vztah ke čtení a co ho ovlivňuje (2018)*. Brno: Host, 2019. ISBN 978-80-7577-994-6.

YOLI. *Knihy: seřazené podle oblíbenosti*. [online]. Euromedia Group, a.s. [cit. 7.12.2021]. Dostupné z: <https://www.yoli.cz/knihy/?orderby=popularity>.

YOLI: *Novinky*. [online]. Euromedia Group, a.s. [cit. 25.12.2021] Dostupné z: <https://www.yoli.cz/novinky/>.

ZACHOVÁ, Alena; BUBENÍČKOVÁ, Petra; ČUŘÍN Michal a kol. *Rozměry čtenářství*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2012. ISBN 978-80-7435-233-1.

Zlatá stuha. *Známe nejlepší knihy pro děti a mládež za rok 2020*. [online] [cit. 25.12.2021]. Dostupné z: <http://www.zlatastuha.cz/zname-nejlepsi-knihy-pro-deti-a-mladez-za-rok>.

Zlatá stuha. *Soutěže*. [online] [cit. 25.12.2021]. Dostupné z: <http://www.zlatastuha.cz/souteze>.

Seznam grafů

Graf 1: Věk respondentů.....	59
Graf 2: Studium	60
Graf 3: Nejoblíbenější a nejčtenější žánry mládeže.....	60
Graf 4: Inspirace mládeže na Instagramu	63
Graf 5: Doporučení z Instagramu či literárního podcastu.....	64
Graf 6: Respondenti a literární podcasty	65
Graf 7: Poslechovost epizody	66
Graf 8: Povědomí o knihách z epizody.....	67

Seznam obrázků

Obrázek 1: Čtenářská gramotnost dívek a chlapců v ČR	23
Obrázek 2: Postoje chlapců v České republice k četbě	24
Obrázek 3: Postoje dívek v České republice k četbě	24

Přílohy

Příloha A: Scénář

Ahoj, ahoj, moje jméno je Terka a dneska jsem tady v Centru uměleckých aktivit v HK výjimečně sama. Hned na začátku bych vás chtěla poprosit, jestli byste po poslechnutí – nebo vlastně klidně i při poslouchání, mohli vyplnit dotazník, který je v popisku, ale i na Instagramu *@jeliboknihu*. Je to na pár minutek a zjišťuju v něm, kolik z vás podcasty a bookstagramové účty inspirují při výběru knih.

No a o čem vlastně ta dnešní epizoda bude? Už z popisku je jasné, že budu mluvit o nejnovějších knihách pro mládež. Tedy o knížkách, které vyšly koncem ledna nebo vycházejí v únoru. Udělala jsem takový výcuc těch podle mě nejzajímavějších.

Taky bych vám chtěla říct, že podle průzkumu, který jsem dělala je nejoblíbenější knihou české mládeže Harry Potter. A nejoblíbenějšími žánry jsou sci-fi a fantasy, což je vtipný, protože ti, kdo náš podcast poslouchají déle, tak vědí, že já jsem žádný díl Harryho Pottera nečetla (a vlastně celý ani neviděla) a nejsem vůbec fanouškem fantasy literatury. Přesto jsem ale při hledání a vybírání knížek do téhle epizody narazila na nějaké fantasy tituly, které mě celkem zaujaly a rozhodně vám je představím.

Tak asi můžeme jít na to.

První knížkou je z nakladatelství Fragment *Ranhojička – Královna rebelů*, která vyšla na konci ledna. Jedná se o knihu australské young adult autorky Lynette Noniové. Hlavní hrdinkou je sedmnáctiletá dívka, která žije a pracuje ve věznici, jako Ranhojička. Je to příběh o ní, o tom, jak se dostala do věznice, ale i o její práci tam a o válce s rebely, kteří chtějí věznici osvobodit. Mimo jiné tam mají své odbojáře, kteří Ranhojičku nemají úplně v lásce, protože pracuje pro šéfa věznice.

Do věznice přivezou i nemocnou královnu rebelů a ranhojička se má postarat o to, aby nezemřela a mohla tak podstoupit zkoušku, při které je ale dost pravděpodobné, že zemře. V jednu chvíli dostane hlavní hrdinka dopis od rodičů, kteří jí píšou, aby rozhodně královnu nenechala zemřít (ani při zkoušce) a Ranhojička se tedy snaží vymyslet, jak se má zachovat a co má dělat.

Podle anotace mi kniha přijde zajímavá, ale možná i trochu zmatená. Kromě války rebelů a těch dalších v knize nejspíše můžeme pozorovat vývoj postavy. Také se tam nejspíš

objeví romantická linka, protože v závěru anotace je zmíněn nějaký nový vězeň, který určitě nějakým způsobem upoutá její pozornost. No uvidíme, co se z toho nakonec vyklube a jaké budou na tuhle knížku ohlasy.

Další knížkou je contemporary z nakladatelství Cooboo **To není můj problém od autorky Ciary Smyth**. Celkem napsala dvě knihy, ale tato je první přeložená do češtiny. Hlavní hrdinka je studentka SŠ, která má problémy doma – její matka hodně pije, ve škole, ale i s kamarádkou, která se jí odcizuje. Rozhodla se, že přestane řešit svoje problémy a začne se zabývat ostatními. Jednoho dne potká dívku, která brečí a vypadá to, že se potýká s nějakou formou poruchy, kdy na sebe má přehnané nároky, má nutkání být nejlepší, ve všem pořád aktivní a dostatečně reprezentativní, jelikož její otec je taky ředitelem té školy, kam chodí. Hlavní hrdinka se jí tedy snaží pomoci – dojdou k tomu, že nejvíce času bude mít, když omezí sportovní aktivity, tak je napadne jí vyvrknout kotník. Stane se tomu tak. Celý proces ale vidí jiný student. Holky mu všechno vysvětlí a on pak Aidden hledá klienty pro řešení jejich problémů.

Já si myslím, že to může být zajímavá knížka, ale asi bych si z ní příklady pro řešení problémů úplně nebrala.

Někdo jako ty – knížka, která vychází v březnu a jedná se o titul slavné autorky romantických knih, a to Estelle Maskame, která napsala velmi známou sérii DIMILY (tedy Víš, že tě miluju?). Tahle novinka je o šestnáctileté holce z LA, jejíž otec je slavný herec. Jí se veškerá pozornost nelíbí a udělá něco, co se naopak nelíbí jejím rodičům, kteří jí za trest pošlou k tetě a dědovi do Tennessee. Po příjezdu se tam pohádá s klukem, se kterým ale pak tráví více času. Je to syn starostky, a tak nějak teda dokáže pochopit, jak těžké to musí mít ona se slavným otcem.

Noo a teda nechci spoilerovat nebo tak, ale předpokládám, že to spolu nakonec dají dohromady a ona z toho Tennessee nakonec nebude chtít ani zpátky do LA. Myslím, že to může být pohodová knížka, když si chceme odpočinout u něčeho lehkého a krásného.

Young adult historický román **Nejdražší Josephine** vychází prvního března. Upřímně jsem nikdy historický romány nečetla, ale tohle mě celkem zaujalo. Líbí se mi příběh starého Londýna, panství a podobně. A taky mám teda slabost pro jméno hlavní hrdinky. No, už vám jdu konečně říct, o čem to je. Má to dvě roviny první se odehrává ve dvacátých letech 19. století a hlavním hrdinou je spisovatel, ale také levoboček Elias,

který není ve společnosti zcela dobře přijímaný. Zamiluje se do dívky, které píše dopisy, ale nikdy je neodešle. Také je mu múzou pro román.

Další rovina je z roku 2021 a je o studentce Josephine, která nemá moc dobré zkušenosti s randěním, řeší problémy s nástupem na vysokou, a ještě k tomu ji zemřel otec. Dozví se, že zdědila venkovské sídlo. Opustí tedy Londýn a zkoumá sídlo, kde najde nejen dopisy věnované slečně se stejným jménem, jako má ona, ale o rukopis románu, ze kterého je jí jasné, že hlavní hrdinkou je právě ona.

No prostě jak říkám – zajímavá a hezky zapletená knížka ze staré Anglie.

Teď představím knížku české autorky Petry Braunové **Ztraceni v čase** – Hlavní hrdina Martin tráví léto u babičky, která mu často vypráví příběhy o jejím bratrovi, kterého zabil blesk. U babičky je za trest kvůli svému vysvědčení. Martin se vypraví do sousední vesnice, ale začne bouře, najednou se objeví velký blesk a Martin spadne na zem a vidí, jak na louce běží ke stromu nějaký chlapec.

Vypadá to na zajímavou knížku, kde teda předpokládám, že tím chlapcem bude babiččin zemřelý bratr a Martin se s ním třeba setká a „prožijí“ (teď to ukazují v uvozovkách) spolu léto plné zábavy. Tak uvidíme. Každopádně se mi tento nápad líbí a moc takových knih neznám.

Pro milovníky thrillerů je tady knížka jihokorejské autorky Kendare Blake. Můžete od ní znát třeba sérii Tři temné koruny, nebo knížku Anna krví oděná. Mnou představovaný titul se ale jmenuje **Všechna ta těla**. Román se odehrává v 50. letech minulého století v Americe, kde umírá mnoho lidí. Jsou nalezena těla bez krve. Jednou je nalezena zmasakrovaná rodina, u které se nachází i Marie, která k nim nepatří. Marie je celá od krve, která není její. Je vyšetřována a svůj příběh vypráví novináři, což je mimochodem syn místního šerifa.

No, tohle může být docela napínavý a krvavý čtení, takže kdo má rád thrillery, zapište si datum 31. 5., kdy by kniha měla vyjít.

Zmíním taky knihy, které jsou pokračováním, či novou knihou již rozepsané série. První z autorů je velmi oblíbená YA a fantasy spisovatelka Sarah J. Maas, která napsala třeba sérii Skleněný trůn (7 dílů) – jsou to takové ty bílé obálky s ženou a mečem. No a tahle autorka má i další sérii – sérii Dvůrů, které na začátku února vyšel 4.díl, a **to Dvůr stříbrných plamenů** (určitě znáte předešlé díly – třeba Dvůr trnů a růže). Trilogie je ale

ukončená a tahle kniha by měla být jen doplňující. Mění se v ní hlavní hrdinové, protože v tomto díle je hlavní hrdinkou sestra hlavní hrdinky dílů předchozích. Takže kdo má rád knížky Sarah J. Maas, rozhodně byste se měli podívat i po téhle novince.

Další pokračující knížkou je **Rudá tygřice**, která vyšla na Valentýna, a to v Coobooku. Je to fantasy z oblasti Asie a je to pokračování knížky Dědictví krve od Amélie Wen Zhao. Ve zkratce jsou knížky o princezně Aně, což je jediná přeživší jejího rodu a snaží se získat zpět trůn, ale taky dokázat, že nezabila svého otce. S tím jí pomáhá Ransem Sedmilhář. No, a nakonec jen zmíním, že Anna má schopnost, kvůli které bývají jiní loveni a využíváni k otroctví.

Další knížkou z Coobooku je **Kouzlo obsidiánu** české autorky Petry Martiškové. Je to druhý díl trilogie, kdy je hlavní hrdinka na elitní soukromé škole v Praze. Je to zaklínačka a zaklínači bojují s démony. Syn krále démonů je vyslán do Prahy, aby zabil zaklínače. Nastoupí tedy na stejnou školu. S Annou se do sebe zamilují a ve druhém díle tedy řeší problémy, které najednou ve světě démonů a zaklínačů kvůli tomuto spojení vznikají.

Za mě je tohle trilogie, která mě ze všech zmíněných zaujala asi nejvíce. Připomíná mi to knížky, které jsem četla dřív (třeba Temná hrdinka), kdy jsou propojeny dva světy, které by neměly být, a to jen díky síle lásky. Jasně, je to klišé, ale myslím, že je to krásný a ta romantická linka té fantasy knize dá kouzlo a čtivost. Teda aspoň pro mě.

Příloha B: Dotazník

1. **Vyberte vaše pohlaví**
 - a. Žena
 - b. Muž
2. **Kolik vám je let?**
 - a. Méně než 15
 - b. 15 až 19
 - c. 20 a více
3. **Co studujete?**
 - a. Základní školu, nižší stupeň víceletého gymnázia
 - b. Střední školu, střední odborné učiliště, gymnázium atd.
 - c. Vysokou školu (VŠ, VOŠ)
 - d. Nestuduji
4. **Jaký žánr čtete nejraději a nejčastěji? (je možno vybrat více odpovědí)**
 - a. Klasickou literaturu, knihy do školy (maturitní četba apod.)
 - b. Klasickou literaturu
 - c. Fantasy a sci-fi
 - d. Romantické knihy
 - e. Dobrodružné knihy
 - f. Naučné knihy a encyklopedie
 - g. Komiksy
 - h. Young adult (knihy psané primárně pro mládež, mix žánrů: problémy reálného světa, fantasy, thrillery; hrdina ve věku mládeže)
 - i. Poezie
 - j. Horor
 - k. Nečtu
 - l. Jiné? Doplňte:
5. **Sledujete někoho, kdo propaguje knihy na Instagramu (tzv. bookstagramery)?**
 - a. Ano
 - b. Ne
 - c. Nemám Instagram
6. **Pokud sledujete nějakého bookstagramera, uveďte jakého:**
7. **Přečetli jste si někdy knihu na doporučení někoho, koho znáte z Instagramu (či jiné sociální sítě) nebo podcastu?**
 - a. Ano
 - b. Ne
 - c. Nemám profil na Instagramu
8. **Posloucháte literární podcasty?**
 - a. Ano
 - b. Ne
9. **Pokud ano, jaké?**
10. **Doposlouchali jste epizodu *Nejnovější knihy pro mládež* podcastu *Je Libo Knihu do konce*?**
 - a. Ano
 - b. Ne
 - c. Epizodu jsem si nepustil/nepustila
11. **Pokud jste nedoposlouchali epizodu do konce, proč?**
12. **Znáte alespoň některé knihy uvedené v této epizodě?**

- a. Ano
- b. Ne
- c. Epizodu jsem neslyšel/a

13. Pokud jste nějaké knihy znali, jaké?

14. Inspirovala vás tato epizoda k četbě některé z knih?

- a. Ano
- b. Ne
- c. Epizodu o nejnovějších knihách pro mládež jsem neslyšel/a

15. Pokud vás epizoda *Nejnovější knihy pro mládež* inspirovala k četbě – o jakou knihu se jednalo?

16. Máte doporučení pro zlepšení epizod podcastu *Je Libo Knihu*?

Příloha C: CD

CD s epizodou *Nejnovější knihy pro mládež* podcastu *Je Libo Knihu* v zadních deskách bakalářské práce.